



BeleidsRadar.nl

Arbeidsmigratie in Amsterdam: Scan 2025

Datum: 26 February 2025

Type: meeting_document

Organisatie: Gemeente Amsterdam

Korte Samenvatting

Deze scan biedt inzicht in de situatie van arbeidsmigranten in Amsterdam, met nadruk op kwetsbaarheid en uitdagingen. Er is een groeiende groep arbeidsmigranten, veelal uit de EU, die een belangrijke bijdrage levert aan de lokale economie, maar tegelijkertijd te maken krijgt met huisvesting- en werkgerelateerde problemen. De scan pleit voor een integrale aanpak ter verbetering van de positie van arbeidsmigranten.

Uitgebreide Samenvatting

De scan over arbeidsmigratie in Amsterdam, uitgevoerd door de werkgroep Arbeidsmigranten in samenwerking met Bureau Andersson Elffers Felix, biedt een integraal beeld van de situatie van EU-arbeidsmigranten in de stad. Met ongeveer 40.000 geregistreerde arbeidsmigranten en een schatting van 80.000 arbeidsmigranten die in Amsterdam verblijven, is de groep de afgelopen jaren gegroeid. De scan identificeert specifieke kwetsbaarheden onder deze groep, onder andere door lage inkomens, onzekere werkomstandigheden en slechte huisvesting. Het huidige beleid biedt geen structurele en samenhangende ondersteuning, wat leidt tot situaties van uitbuiting en dakloosheid. De scan raadt aan om te investeren in registratie, informatievoorziening en samenwerking tussen verschillende domeinen om zo de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten te verbeteren. Dit zal niet alleen hun positie versterken, maar ook de leefbaarheid in de stad verbeteren.

Trefwoorden

amsterdam arbeidsmigranten eu-migranten huisvesting werk inkomen gezondheid
zorg gemeente amsterdam aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten wethouder mbarki
wethouder groot wassink bureau andersson elffers felix
ministerie van sociale zaken, welzijn en sport mra schone schijnzelfstandigheid wetgeving
voorzieningen maatschappelijke organisaties ondersteuning kwetsbaarheid toezicht
handhaving



Arbeidsmigratie in Amsterdam

SCAN

Werkgroep Arbeidsmigranten in samenwerking met Bureau Andersson Elffers Felix

14 februari 2025

INHOUD

1.	Vooraf	4
2.	Samenvatting scan	5
3.	Inleiding	7
3.1	Aanleiding en achtergrond	7
3.2	Doel en reikwijdte van de scan	8
3.3	Onderzoekaanpak	8
4.	Doelgroep	10
4.1	Werkdefinities van arbeidsmigranten	10
4.2	Vergelijking omvang doelgroep arbeidsmigranten in Amsterdam, MRA en G4 ..	12
4.3	Beeld van de potentieel kwetsbare arbeidsmigrant in Amsterdam en MRA ..	13
5.	Registratie	15
5.1	Hoe wordt registratie georganiseerd?	15
5.2	Landelijke registratie-eisen	15
5.3	Algemeen beeld	16
5.4	Actuele problematiek en knelpunten	16
5.5	Huidig beleid en initiatieven	17
5.6	Toezicht en handhaving	17
6.	Werk en inkomen	18
6.1	Landelijk beeld en ontwikkelingen	18
6.2	Sectoren en werkgevers	18
6.3	Ontwikkeling belangrijkste werkgemeenten in de MRA 2010 - 2022	19
6.4	Actuele problematiek rond arbeidsmarktpositie	20
6.5	Huidig beleid en initiatieven	21
6.6	Toezicht en handhaving	22
7.	Huisvesting	23
7.1	Algemeen beeld	23
7.2	Arbeidsmigranten wonend in de stad	23
7.3	Landelijke ontwikkelingen	23
7.4	Type huisvesting	24
7.5	Actuele problematiek huisvesting	24
7.6	Huidig beleid huisvesting	25
7.7	Toezicht en handhaving	25
7.8	Projecten	26
8.	Zorg en Welzijn	27
8.1	Algemeen beeld	27
8.2	Actuele problematiek	28
8.3	Huidig beleid en initiatieven	29
8.4	Toezicht en handhaving	30
9.	Informatie en dienstverlening	31
9.1	Algemeen beeld	32
9.2	Actuele problematiek	32
9.3	Huidig beleid en initiatieven	33

10.	Conclusies en aanknopingspunten voor brede aanpak per leefdomein....	34
10.1	Registratie.....	34
10.2	Werk en Inkomen.....	35
10.3	Huisvesting	36
10.4	Zorg en Welzijn.....	37
10.5	Informatie en Dienstverlening.....	37
11.	Betrokken organisaties.....	39
12.	Bijlagen: kwantitatieve onderzoeks-rapportages Onderzoek en Statistiek	40
13.	Literatuurlijst	41



1. Vooraf

Amsterdam is een aantrekkelijke bestemming voor veel migranten, zo ook voor arbeidsmigranten. Deze mensen leveren een belangrijke bijdrage aan de Amsterdamse economie, en tegelijkertijd zijn er uitdagingen die gepaard gaan met arbeidsmigratie. Zoals het waarborgen van goede huisvesting, werkomstandigheden en de toegang tot voorzieningen. Het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigratie van het ministerie van Sociale Zaken, Welzijn en Sport (SZW) heeft dit vraagstuk onder leiding van Emile Roemer landelijk op de agenda gezet en benadrukt de noodzaak om arbeidsmigranten onderdeel te laten zijn van bestaand en nieuw beleid.¹

Ook in Amsterdam willen we aan de slag gaan met de ontwikkeling van een integrale aanpak rond arbeidsmigratie. Een integrale aanpak kan leiden tot meer grip op en inzicht in de problematiek rond de doelgroep en oplossingen in aansluiting op nationale, regionale en lokale ontwikkelingen en beleid. Het kan leiden tot effectievere ondersteuning voor arbeidsmigranten in Amsterdam en daarmee een kwetsbare positie voor deze migranten voorkomen. Het kan verder ook bijdragen aan het verlichten van de toenemende druk vanuit deze doelgroep op sociale voorzieningen.

Om te komen tot een integrale aanpak die zich op de juiste gebieden richt hebben wethouders Mbarki en Groot Wassink voorjaar 2024 opdracht gegeven tot een verkennend onderzoek, een 'scan'. Met als doel het verkrijgen van een breed en actueel beeld van arbeidsmigratie in de stad, en de uitdagingen die hiermee gepaard gaan. De scan is tot stand gekomen vanuit de brede interne werkgroep Arbeidsmigranten, met representanten van directies WPI, EZC, JZD, OOV, Wonen, Dienstverlening, programma MA&O en met een externe projectleider. En in samenwerking met onderzoeksafdeling Onderzoek en Statistiek (O&S), de GGD, (ervarings-) deskundigen, ambtenaren en professionals vanuit o.a. maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

¹ Geen tweederangsburgers, Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, 30 oktober 2020

2. Samenvatting scan

Grootte van de doelgroep arbeidsmigranten wonend in de stad en regio

Deze scan schept een integraal beeld van arbeidsmigratie in Amsterdam. De scan richt zich voornamelijk op EU-arbeidsmigranten. Er zijn in de gemeentelijke basisregistratie (BRP/GBA) 78.000 arbeidsmigranten ingeschreven in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), en daarnaast 23.000 kinderen van arbeidsmigranten. In Amsterdam wonen zo'n 40.000 arbeidsmigranten. Deze groep groeit al jaren met ruim vijf procent per jaar. Relatief wonen de meeste arbeidsmigranten in stadsdelen Nieuw-West en Zuidoost. De buurten waar de meeste arbeidsmigranten wonen zijn De Punt, Venserpolder West en Osdorp Zuid. Naar verwachting is het werkelijke aantal arbeidsmigranten dat in Amsterdam en de MRA verblijft een stuk hoger dan beschreven, omdat een grote groep alleen in de landelijke registratie voor niet-ingezetenen (BRP/RNI) staat. Voor hen is geen inzicht in de verblijfplaats. Een grove schatting is daarmee dat in de praktijk minimaal 80.000 arbeidsmigranten in Amsterdam verblijven.

Potentieel kwetsbare arbeidsmigranten

O&S brengt specifiek een groep laagbetaalde, potentieel kwetsbare arbeidsmigranten in Amsterdam in beeld. Het gaat om zo'n 17.000 personen, waarvan 10.000 afkomstig uit een EU-land. Voor deze groep geldt dat zij een laag inkomen hebben - maximaal €23.841 op jaarbasis -, dat zij werkend of werkloos kunnen zijn, en geen partner hebben met de Nederlandse nationaliteit en/of een hoger inkomen. Deze groep is naar verwachting extra vatbaar voor uitbuiting en kwetsbaarheid.

Arbeidsmigranten en werk in Amsterdam en regio

Er werken ongeveer 260.000 'internationale werkers' in de MRA in loondienst. Het gaat om ongeveer 130.000 arbeidsmigranten en evenveel kennismigranten. Van de arbeidsmigranten werkt bijna de helft, 60.000 mensen, in Amsterdam. Diemen, Haarlemmermeer, Haarlem, Zaanstad en Almere zijn in de regio de belangrijkste werkgemeenten. In Amsterdam werken de meeste arbeidsmigranten in de horeca, logistiek, detailhandel, maaltijdbezorging en voor uitzendbureaus.

Vergelijking G4-steden

Nationaal en ook in G4-steden Amsterdam, Utrecht en Rotterdam vormen Poolse arbeidsmigranten de grootste groep. Vergeleken met andere G4-steden wonen in Amsterdam veel Italiaanse en Spaanse arbeidsmigranten en werken zij vaker in de detailhandel. Het aandeel arbeidsmigranten in Amsterdam is ongeveer gelijk aan dat van Rotterdam. In Den Haag is dit aandeel een stuk hoger. Utrecht en Amsterdam hebben relatief meer kennismigranten dan arbeidsmigranten.

Geen zicht op groot deel van de arbeidsmigranten door gebrekkige registratie

Een groot maar onbekend deel van de arbeidsmigranten schrijft zich alleen in de registratie niet-ingezetenen (BRP/RNI) in, en niet op een adres in een gemeente (BRP/GBA). Inschrijving in beide systemen geeft een burgerservicenummer (bsn), waarmee gewerkt kan worden. Bij verblijf in Nederland langer dan vier maanden is er een plicht tot inschrijven in de BRP/GBA, maar dit gebeurt veelal niet. Het BRP/RNI systeem is niet inzichtelijk. De gebrekkige registratie maakt een accuraat beeld vormen van de groep arbeidsmigranten verblijvend in Amsterdam onmogelijk, en belemmert rechtenopbouw voor de arbeidsmigrant zelf. Een andere uitdaging zijn de wachtlijsten voor inschrijving bij de BRP/GBA en BRP/RNI loketten. Hierop wordt inmiddels actie ondernomen.

Arbeidsmigranten hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie

Arbeidsmigranten werken veelal via flexibele contracten, zowel via uitzendbureaus als direct in dienst bij werkgevers. En daarnaast in Amsterdam steeds vaker via zzp-contracten – met name in horeca en als maaltijdbezorger. Misstanden komen relatief vaak voor in de horeca-branche, schoonmaak, bouw en logistiek, en huishoudelijk werk, zegt FairWork die ondersteuning biedt. Toenemende schijnzelfstandigheid waarmee werkgevers verantwoordelijkheden en premieafdrachten omzeilen, is daarnaast een uitdaging; net als de koppeling van werk en wonen die ondanks nieuwe regelgeving nog steeds veel speelt.

Verbeteren van slechte woonomstandigheden lastig door krapte op de woningmarkt

De meeste arbeidsmigranten huren in de particuliere huursector. Het aantal overlastmeldingen rond huisvesting van arbeidsmigranten groeit in Amsterdam en er zijn signalen dat arbeidsmigranten onder slechte omstandigheden wonen. Een gebrek aan binding met de buurt is daarnaast een uitdaging. Er zijn verschillende nieuwe maatregelen, zoals de Wet goed verhuurderschap, die hier verbetering in moeten brengen. Dit kan helpen bij het verbeteren van woonomstandigheden, maar wanneer handhaving leidt tot verlies van een gebrekkige woning, ligt met de krapte op de huizenmarkt dakloosheid op de loer. Verschillende woonprojecten richten zich nu op onder andere (arbeids-)migranten en meer samenwerking met bijvoorbeeld werkgevers, wijkagenten en de buurt voor betere leefbaarheid.

Toegang tot zorg moet laagdrempeliger

Inmiddels is 80% van de mensen die op straat slapen EU-migrant. Het gaat om 1800 – 2400 personen. Kwetsbaarheid neemt bij hen snel toe en overlast veroorzaakt door een deel van deze groep zet daarnaast de leefbaarheid in de stad onder druk. Het aantal dakloze arbeidsmigranten in de stad blijft, ondanks een ketenaanpak, toenemen. Dat is onder andere zichtbaar in de inloophuizen van AMOC en de winteropvang. Een grote en groeiende groep arbeidsmigranten die elders werk en woning verliest, trekt naar Amsterdam in de hoop werk en (instabiele) huisvesting te vinden. Bij aanhoudende problemen wachten zij vaak (te) lang voor zij hulp zoeken. Arbeidsmigranten die hun werk verliezen, verliezen daarbij vaak ook hun inschrijfadres en daarmee ook hun zorgverzekering. Ondertussen wordt de onverzekerdenzorg als gevolg van voorgenomen landelijke bezuinigen onzekerder. Er is nu wel meer zicht op de rechten van EU-burgers op gelijke behandeling. De nationale 'Checklist gelijke behandeling' wordt in Amsterdam gebruikt bij het bepalen van recht op een beoordeling tot Wmo-opvang.

Verbeteren van slechte informatiepositie onder arbeidsmigranten is noodzaak

Arbeidsmigranten in Amsterdam hebben een zeer beperkte informatiepositie, zo stellen professionals en vrijwilligers uit het veld. Zij hebben geen of gebrekkige kennis van de Nederlandse taal, regelgeving, rechten en mogelijkheden tot ondersteuning. Hierdoor wordt (te) laat actie ondernomen bij problemen. Door het ontbreken van een publiek ondersteuningssysteem is er voor de doelgroep grote afhankelijkheid van incidentele en informele netwerken, die ook niet altijd de juiste kennis en capaciteiten bezitten.

Een brede aanpak Arbeidsmigratie

Oplossingen voor de uitdagingen rond arbeidsmigranten vergen een brede, opgavegerichte benadering, en maatregelen op zowel nationaal, regionaal als stedelijk niveau. Een brede aanpak kan leiden tot snellere en juiste registratie van arbeidsmigranten in Amsterdam, waardoor er meer zicht komt op de doelgroep en misstanden. Ook kan het leiden tot betere woon- en werkomstandigheden, deugdelijk werk- en opdrachtgeverschap, en adequate ondersteuning bij misstanden en/of verlies van woning en/of werk. Verder kan het zorgen voor snellere, laagdrempeligere toegang tot zorg en ondersteuning voor zowel arbeidsmigranten als hun kinderen, met het oog op een passend perspectief en opgebouwde rechten. En tot slot kan het toewerken naar laagdrempelige toegang tot informatie en diensten in eigen taal, voor een zelfredzaam verblijf in Amsterdam, en tot een vangnet bij schending van rechten.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding en achtergrond

Arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale economie. Door het vervullen van vacatures waarvoor weinig belangstelling is onder Nederlanders helpen zij onder andere de effecten van de vergrijzing op te vangen. De afgelopen jaren is de arbeidsmigratie in Nederland sterk gegroeid. Tussen 2006 en 2021 is het aantal arbeidsmigranten in Nederland verviervoudigd. Een trendmatige ontwikkeling zorgt volgens berekeningen voor een toename van 735 duizend arbeidsmigranten in 2019 tot bijna 1,2 miljoen in 2030.²

Het merendeel van de arbeidsmigranten heeft werk en is relatief zelfredzaam. Maar met de groei van de arbeidsmigratie nemen ook (maatschappelijke) uitdagingen toe, zoals malafide praktijken, arbeidsmatige misstanden, mensenhandel en dakloosheid. Voor een deel van de groep is het hierdoor lastig om een veilige basis te vinden in Nederland en Amsterdam. Deze situaties hebben een directe impact op de mensen die het betreft, en op de stad. De druk op maatschappelijke voorzieningen is hoog en steeds vaker vormen arbeidsmigranten een groeiend aandeel van de gebruikers, bijvoorbeeld bij de daklozenopvang. Stadsdelen geven het signaal af dat de leefbaarheid in de stad steeds meer onder druk staat³. Bewoners ervaren in toenemende mate overlast. Onder andere van arbeidsmigranten die na verlies van werk en woning op straat belanden waar zij makkelijk verder afglijden en verslaving en GGZ-problematiek op de loer liggen⁴. Om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren en problematiek voor de doelgroep en de stad te voorkomen is een brede benadering en integrale aanpak nodig.

In Amsterdam wordt op verschillende leefgebieden ondersteuning geboden aan arbeidsmigranten en zijn een aantal bovenwettige voorzieningen ontwikkeld. Een samenhangende ondersteuningsstructuur ontbreekt echter en richt zich vooralsnog vooral op de excessen zoals dakloosheid en mensenhandel, en op toezicht en handhaving rondom prostitutie. De ambitie is om meer in te zetten op preventie van kwetsbaarheid en misstanden, en hierop een brede integrale aanpak te ontwikkelen. Op nationaal niveau en in een aantal andere gemeenten en regio's staat arbeidsmigratie al hoog op de agenda. Onder andere Den Haag, Rotterdam en provincie Brabant hebben al een brede aanpak.

In het regeerakkoord van het huidige kabinet wordt expliciet aandacht besteed aan dit thema. Daarbij staan de aanbevelingen uit de Roemer-rapportage⁵ centraal en wordt benadrukt dat deze moeten worden uitgevoerd. De VNG heeft 32 standpunten opgesteld t.a.v. arbeidsmigranten⁶ en biedt gemeenten ondersteuning bij beleidsontwikkeling. Er worden inmiddels verschillende landelijke initiatieven gerealiseerd om arbeidsmigratie beter te reguleren en de werk-, woon en leefomstandigheden voor deze doelgroep te verbeteren. Er zijn al grote steden en regio's die brede aanpakken hebben ontwikkeld en best practices kunnen laten zien, en er zijn verschillende landelijke en regionale onderzoeken uitgevoerd die waardevolle inzichten bieden. Deze scan is ingegeven door de noodzaak om een beter beeld te krijgen van de situatie van EU-arbeidsmigranten in Amsterdam en de factoren die bijdragen aan hun kwetsbaarheid. Op basis

² SEO economisch onderzoek Arbeidsmigratie in 2030. Mogelijke ontwikkelingen in vier scenario's

³ Rapport: Zorg en overlast in de openbare ruimte en achter de voordeur in Amsterdam op wijkniveau 2019-2022: Een inventarisatie op basis van beschikbare data (GGD, februari 2024)

⁴ Notitie 'Meer integraal en minder vrijblijvend handelen bij overlast en onveiligheid in de stadsdelen' - Signalen over- en onderzoek naar overlast in de stadsdelen en inzichten uit de Voorjaarsdriehoek 2024 over onbegrepen en onveilig gedrag

⁵ Geen tweederangsburgers, Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, 30 oktober 2020

⁶ [vng-standpunten-arbeidsmigranten.pdf](#)

van de bevindingen kan een aanpak ontwikkeld worden gericht op de lokale context en in verbinding met regionale en landelijke ontwikkelingen.

3.2 Doel en reikwijdte van de scan

Het doel van deze scan is om een integraal beeld te scheppen van de impact van arbeidsmigratie in en op Amsterdam. Het gaat hierbij zowel om de toegevoegde waarde van arbeidsmigratie aan de stad, als om de uitdagingen die arbeidsmigranten en de stad als geheel ondervinden. We kijken hoofdzakelijk naar EU-arbeidsmigranten, omdat zij zonder meer de hoofdgroep vormen en zonder visum aan de slag kunnen in Nederland door het vrije verkeer van personen en diensten tussen de EU-landen.

Het doel van deze scan is om een integraal beeld te scheppen van de impact van arbeidsmigratie in en op Amsterdam.

De scan biedt een breed overzicht van de situatie en richt zich op het verkrijgen van:

- Een beeld van de doelgroep, inclusief inzicht in het potentieel kwetsbare deel van de arbeidsmigranten.
- Een inventarisatie van actuele problematiek binnen belangrijke domeinen, waaronder werk, huisvesting, registratie, en zorg en welzijn.
- Inzicht in factoren die problematiek op deze gebieden kunnen veroorzaken, waarbij aandacht wordt besteed aan kwetsbare elementen in het systeem.
- Een eerste inzicht in de uitdagingen én kansen, als richting voor toekomstige beleidsvorming en interventies.

De brede reikwijdte van de scan maakt het mogelijk om trends en verbanden te identificeren die zich op verschillende niveaus en domeinen voordoen. Dit draagt bij aan het ontwikkelen van een gerichte, samenhangende aanpak die de positie van arbeidsmigranten in Amsterdam en de leefbaarheid in de stad ten goede komt.

3.3 Onderzoeksaanpak

Om tot deze scan te komen zijn verschillende onderzoeksmethoden ingezet die parallel aan elkaar en in samenhang met elkaar zijn uitgevoerd. De basis voor de scan en de onderzoeksvragen die zijn meegenomen is een documentstudie. Hiervoor is gebruikgemaakt van onderzoeken en beleidsdocumenten die al beschikbaar zijn op landelijk niveau of vanuit andere gemeenten. Belangrijke bronnen hierbij zijn het rapport 'Geen tweederangsburgers' van het aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten en verschillende rapporten van de adviesraad migratie.⁷

In samenwerking met de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam en GGD Amsterdam is kwantitatieve data verzameld over arbeidsmigranten in gemeente Amsterdam en de Metropoolregio Amsterdam (MRA), veelal met behulp van de data uit de Migrantenmonitor van CBS⁸. Ook is gebruik gemaakt van de Monitor Internationals van Decisio (2024)⁹. Door verschillen in definities en kaders in de verschillende geraadpleegde onderzoeken zijn cijfers vaak niet vergelijkbaar. Maar naast elkaar vormen deze toch een relevant en bruikbaar beeld. Ook moet vermeld worden dat de doelgroep die in beeld gebracht kan worden door middel van kwantitatieve data niet alle arbeidsmigranten betreft die binnen de werkdefinitie vallen, o.a. omdat door gebrekkige registratie een deel van de gehele doelgroep niet in de data voorkomt, of

⁷ Geen tweederangsburgers, Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, 30 oktober 2020

Migratiemonitor: inwoners van de Metropoolregio in vier groepen, 2023

Afgewogen arbeidsmigratie – Gericht arbeidsmigratiebeleid voor brede welvaart, 2024

Geen derderangsburgers: de risico's voor gedetacheerde arbeidsmigranten en de Nederlandse samenleving, 2024

⁸ [Migrantenmonitor 2021 en 2022 | CBS](#)

⁹ [Monitor Internationals 2010 – 2022 Regiorapportage Metropoolregio Amsterdam – Decisio \(2024\)](#)

niet te herleiden is naar onze stad.

Door middel van kwalitatief onderzoek zijn inzichten uit de literatuur en het kwantitatieve onderzoek verdiept. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met betrokken partijen in de stad en organisaties die landelijke opereren en ook een beeld hebben van de situatie in de stad. In dit deel ligt de focus op impact van arbeidsmigratie op de stad Amsterdam en niet op de hele arbeidsmarktregio Groot Amsterdam, of MRA. Door de gecombineerde aanpak biedt de scan zowel een cijfermatige basis als een rijk beeld van de praktijk en het beeld in de stad.

Leeswijzer

Hoofdstuk 3 bevat de inleiding op de scan. De doelgroep wordt omschreven in hoofdstuk 4. Vanaf hoofdstuk 5 komen de inhoudelijke thema's aan bod te beginnen met 'Registratie'. 'Werk en Inkomen' staat centraal in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 komt 'Huisvesting' aan bod. Hoofdstuk 8 bevat informatie over 'Zorg en Welzijn'. 'Informatie en Dienstverlening' is opgenomen in hoofdstuk 9. Tot slot staan de conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 10. De literatuurlijst en het overzicht van betrokken partijen en organisaties zijn hierna bijgevoegd. De kwantitatieve onderzoeksrapportages van Onderzoek en Statistiek en GGD zijn bijlagen bij deze scan.

4. Doelgroep

4.1 Werkdefinities van arbeidsmigranten

De definitie van 'arbeidsmigrant' is niet eenduidig en wordt door bijvoorbeeld het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten van het ministerie van SZW en de VNG net anders omschreven. Ook in onderzoek worden verschillende criteria aangehouden, bijvoorbeeld als het gaat om herkomstland, inkomen en verblijfsduur in Nederland. Deze gegevens kunnen daarom niet goed met elkaar worden vergeleken, maar geven naast elkaar wel een beeld van de doelgroep. Dat een significant deel van de doelgroep niet in een gemeente staat ingeschreven maar alleen in de registratie voor niet-ingezetenen (BRP/RNI) maakt accuraat bepalen van de omvang van de doelgroep onmogelijk. Omdat het zonder twijfel wel een zeer grote groep betreft proberen we wel een grove inschatting te maken van de omvang. Met gemeentelijke inschrijving bedoelen we inschrijving in de Basisadministratie Persoonsgegevens/Gemeentelijke basisadministratie, ofwel BRP/GBA. Met de registratie niet-ingezetenen verwijzen we naar de Registratie Niet-Ingezetenen, ook onderdeel van de Basisregistratie Persoonsgegevens, ofwel BRP/RNI.¹⁰ Over de registraties wordt meer toegelicht in hoofdstuk 5.

De arbeidsmigrant

In deze scan scheppen we een overkoepelend beeld van een brede groep arbeidsmigranten door de vergelijking met andere groepen migranten, met de regio en met andere steden. Het gaat hier om arbeidsmigranten van binnen en buiten de EU, met een inkomen tot de grens die geldt voor een kenniswerker (expat), die in loondienst is bij een Nederlandse organisatie en ingeschreven in de gemeente (BRP/GBA). Naast de eerdergenoemde groep niet-ingezetenen arbeidsmigranten worden in deze gegevens ook arbeidsmigranten die ZZP-er zijn, inmiddels werkloos zijn of bijvoorbeeld zwart werken, dus niet meegeteld.

De potentieel kwetsbare arbeidsmigrant

Daarnaast schetsen we een beeld van een deel van de arbeidsmigranten in Amsterdam die verkeert in een positie die hen extra gevoelig maakt voor uitbuiting of kwetsbaarheid. Zij verdienen maximaal € 23.841 per jaar en hebben geen partner met een boven-norm inkomen en/of de Nederlandse nationaliteit. Zij kunnen dus naast werkend in loondienst ook werkloos zijn, zwart werken en/of als ZZP-er werken. We noemen deze groep in dit rapport "potentieel kwetsbare arbeidsmigranten". Het onderzoeksrapport van Onderzoek en Statistiek richt zich op deze groep, en maakt voor zover mogelijk ook een inschatting van de BRP/RNI- groep.

Arbeidsmigranten uit de Europese Unie¹¹

De focus ligt in deze scan op arbeidsmigranten uit de EU. Zij mogen zonder visum of verblijfsvergunning in Nederland werken. In Amsterdam verblijven uiteraard ook mensen van buiten de EU die om verschillende redenen naar Nederland zijn gekomen maar hier niet langer mogen verblijven. Een klein deel van hen heeft via bepaalde routes, bijvoorbeeld een vergunning verkregen in andere EU-land, ook toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Maar in de regel kunnen migranten van buiten de EU niet officieel werken in Nederland en hebben vaak ook geen recht op opvang of huisvesting. Dit geldt bijvoorbeeld voor migranten van buiten de EU die naar Amsterdam zijn gekomen om te werken en na afloop van hun visum of verblijfsvergunning zijn gebleven.

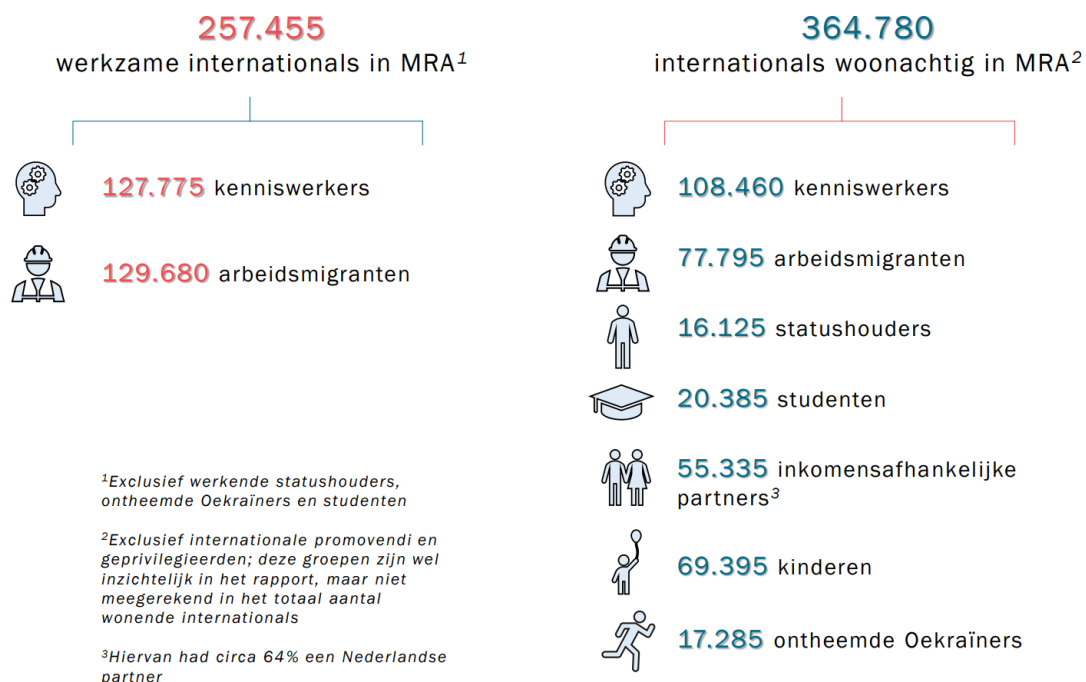
¹⁰ De juridische terminologie: BRP-ingezetene en BRP-niet ingezetene. In onderhavig stuk wordt de 'oude' terminologie benut die in het algemeen spraakgebruik nog gangbaar is en duidelijker het onderscheid weergeeft; BRP/GBA voor de ingezetenen en BRP/RNI voor de niet-ingezetenen.

¹¹ Met EU worden in dit rapport de 27 EU landen én EFTA landen bedoeld

Ook derdelanders die om andere redenen naar Nederland zijn gekomen maar wiens verblijfsaanvraag is afgewezen of verlopen verblijven soms nog in Amsterdam, bijvoorbeeld uitgeprocedeerde asielzoekers. Deze groep ongedocumenteerden kent fundamenteel andere rechten op verschillende domeinen dan EU-arbeidsmigranten. Toch kan de problematiek soms in de praktijk overlappen. In deze scan, en het beleidsmatige vervolg hierop, zal aandacht zijn voor deze overeenkomsten.

De arbeidsmigrant als één van de migrantengroepen in de Metropoolregio Amsterdam (MRA)
Onderstaand figuur geeft een indruk van de verschillende migrantengroepen, ofwel 'internationals' in de MRA. Onder de migranten die werken, ook wel 'internationale werkers' genaamd, is onderscheid gemaakt tussen arbeidsmigranten en kennismigranten, deze groepen zijn ongeveer even groot. Alle migrantengroepen wonend in de MRA zijn, aflopend in omvang: kinderen, inkomensafhankelijke partners (verhuizen veelal mee met kennismigrant of arbeidsmigrant), studenten, ontheemde Oekraïners en statushouders. Zoals gezegd gaat het hier om arbeidsmigranten die zijn ingeschreven in de basisadministratie van een gemeente (GBA/BRP). Arbeidsmigranten die niet ingeschreven zijn, alleen geregistreerd zijn in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI), of ongedocumenteerd zijn, worden hier niet meegenomen.

Internationals: verschillende doelgroepen migranten werkend en wonend in de MRA

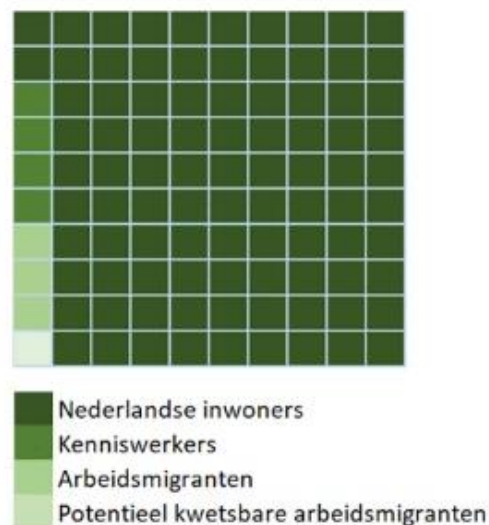


Monitor Internationals 2010 – 2022 Metropoolregio Amsterdam. Decisio, juni 2024

4.2 Vergelijking omvang doelgroep arbeidsmigranten in Amsterdam, MRA en G4

Grootte van de doelgroep in de MRA en Amsterdam

Hiernaast schetsen we een beeld van de omvang van de doelgroepen kennismigranten, arbeidsmigranten en potentieel kwetsbare arbeidsmigranten in relatie tot het totaal aantal inwoners van de MRA. In totaal wonen er 186.255 internationale werkers in de MRA. Dat is ongeveer 7,5% van alle inwoners van de MRA. Deze groep bestaat uit 108.460 kennismigranten en 77.795 arbeidsmigranten. Sinds 2010 groeit de groep arbeidsmigranten in de MRA jaarlijks met 6,1 procent. Het merendeel, 84 procent, komt uit een EU-land. Ook wonen er zo'n 23.000 kinderen van arbeidsmigranten in de MRA. De eerdergenoemde groep potentieel kwetsbare arbeidsmigranten bestaat in de MRA uit ongeveer 10.000 personen. In Amsterdam wonen 39.815 arbeidsmigranten in loondienst en BRP/GBA ingeschreven, de helft van het aantal in de hele MRA. Deze groep neemt sinds 2010 jaarlijks gemiddeld met 5,1 procent toe.



Figuur 2: Internationale werkers in Nederland

Vergelijking doelgroep arbeidsmigranten in Amsterdam Rotterdam, Utrecht en Den Haag

Op gemeenteniveau zien we in een vergelijking van het aandeel arbeidsmigranten ten opzichte van het totale inwoneraantal tussen Amsterdam en andere G4 steden, dat Amsterdam verhoudingsgewijs vergelijkbaar is met Rotterdam. Ongeveer 1,55% van de inwoners is EU-arbeidsmigrant met een inkomen van maximaal 130% van het wettelijk minimumloon. In Rotterdam is dat 1,46%. In den Haag ligt het aandeel hoger: 2,07%¹². In de tabel hieronder worden de groepen arbeidsmigranten in de G4-steden vergeleken in omvang, herkomstlanden, en werksectoren, en ook met de doelgroep kennismigranten (Decisio-definitie).

Arbeidsmigranten van binnen en buiten EU ingeschreven in BRP/GBA in loondienst (afgerond)

	Arbeidsmigranten				Kennismigranten	
	Wonend	Werkend I	Land van herkomst (regio)	Sectoren	Wonend	Werkend
Amsterdam	40.000	60.000	Polen 18%, Spanje 8%, Roemenië 7%, Italië 7%	uitzendbureau, zakelijke dvl, horeca, detailhandel	70.000	90.500
Rotterdam	25.500	27.500	Polen 29% Roemenië 14% Bulgarije 11%	uitzendbureau, zakelijke dvl. horeca	17.500	18.500
Den Haag	28.500	35.500	Bulgarije 39% Polen 15%	uitzendbureau, zakelijke dvl. landbouw en visserij, horeca	17.000	14.500
Utrecht	9.500	10.500	Polen 26%, Roemenen 8%, Bulgarije 6%	uitzendbureaus, zakelijke dvl, horeca	13.000	18.000

Bron: Monitor Internationals Decisio.

In Amsterdam en Den Haag werken veel meer arbeidsmigranten dan er wonen (en BRP/GBA ingeschreven staan). In Den Haag is deze groep, afgezet tegen aantal inwoners, het grootst in de

¹² Migrantenmonitor 2022, CBS

G4. In Amsterdam en Utrecht werken en wonen meer kennismigranten dan arbeidsmigranten. In Rotterdam en Den Haag geldt het tegenovergestelde. De groep arbeidsmigranten uit Polen vormt nog steeds de grootste groep, ook landelijk, maar neemt af. Vermoedelijk omdat de economie in Polen de laatste jaren hard groeit, en Polen nu minder vaak arbeidsmarktkansen buiten eigen land opzoeken. In alle steden werken arbeidsmigranten hoofdzakelijk via uitzendbureaus. En daarnaast ook in de sector zakelijke dienstverlening en horeca. Welke typen werk onder deze termen vallen is veelal onduidelijk. In Den Haag vormen de Bulgaren met 39% veruit de grootste groep, hier werken arbeidsmigranten vaker in de landbouw en visserij. In Amsterdam zijn ook Spanjaarden en Italianen sterk vertegenwoordigd en, en is ook de detailhandel een belangrijke sector.

Werkelijk aantal arbeidsmigranten, inclusief niet-ingezetenen, veel hoger

Een grove richtlijn bij bepalen van het aantal niet ingeschreven arbeidsmigranten is dat deze groep minstens zo groot is als de groep ingezetenen¹³. Hiermee komen we op een conservatief geschat aantal van 80.000 arbeidsmigranten die in Amsterdam verblijven en zowel BRP/GBA als BRP/RNI ingeschreven; en zo'n 160.000 personen in de hele MRA.

4.3 Beeld van de potentieel kwetsbare arbeidsmigrant in Amsterdam en de MRA

Onderzoeksafdeling O&S heeft uitgebreid gekeken naar een groep arbeidsmigranten die we 'potentieel kwetsbaar' noemen. We beschrijven op basis van RNI/GBA-inschrijvingen enkele demografische kenmerken¹⁴. We geven daarnaast een inschatting van de grootte van de groep die BRP/RNI-ingeschreven is, door hen die in de MRA en Amsterdam werken mee te nemen. Voor deze groep geldt dat zij een laag inkomen hebben (maximaal €23.841 op jaarbasis), dat zij werkend of werkloos kunnen zijn, en geen partner met een hoger inkomen hebben. Het gaat hierbij dus onder andere om de arbeidsmigrant die werkloos is geraakt maar nog wel in Amsterdam verblijft.

Omvang groep potentieel kwetsbare arbeidsmigranten

O&S heeft op basis van de groep arbeidsmigranten die niet BRP/GBA ingeschreven is een schatting gemaakt van de omvang van de groep die BRP/RNI ingeschreven is. Een schatting van de omvang van deze totale groep laagbetaalde, potentieel kwetsbare arbeidsmigranten in de MRA is 24.000 personen. Daarvan wonen er 17.000 in Amsterdam, en van hen zijn 10.000 personen afkomstig uit een EU-land.

Aantallen laagbetaalde, potentieel kwetsbare EU-arbeidsmigranten



Aantal potentieel kwetsbare EU-arbeidsmigranten in MRA en Amsterdam. bron: CBS, bewerking O&S

Van de 10.000 BRP/GBA geregistreerde potentieel kwetsbare arbeidsmigranten in de MRA wonen er bijna 6.000 in de gemeente Amsterdam. De rest woont in andere MRA-gemeenten.

¹³ Schatting vanuit gesprekken met professionals tijdens uitvoering van de scan.

¹⁴ Zie het O&S onderzoek in bijlage 'Kwantitatieve analyse Onderzoek en Statistiek' voor een gedetailleerde uitwerking van de selecties die zijn toegepast om tot deze aantallen te komen.

Demografie van de potentieel kwetsbare arbeidsmigrant

Qua leeftijdsverdeling zien we dat twee derde van de potentieel kwetsbare arbeidsmigranten die als ingezetene geregistreerd staan jonger is dan 36 jaar. Het grootste deel van de mensen in deze doelgroep vormt een eenpersoonshuishouden. In Amsterdam is het aandeel in een eenpersoonshuishouden 56 procent; iets groter dan in de rest van de MRA (51 procent). Voor Amsterdam zijn de nationaliteiten die het vaakst voorkomen onder de potentieel kwetsbare arbeidsmigranten die werken de Bulgaarse (18%), Italiaanse (17%), Spaanse (14%), en Roemeense (9%) nationaliteit. Voor de overige gemeenten in de MRA zijn dat de Poolse (38%) en Bulgaarse (30%) nationaliteit, en daarna de Roemeense (9%). Hoewel de onderzoeksdoelgroepen van O&S en Desicio verschillen in criteria en daarom niet goed vergelijkbaar zijn, duiden deze cijfers erop dat Bulgaren en Polen in de MRA relatief vaker tot de potentieel kwetsbare groep behoren. Het totale aandeel Bulgaarse arbeidsmigranten wonend in de MRA is slechts 5%; het aandeel Poolse arbeidsmigranten is 18%.

Verblijfsduur potentieel kwetsbare arbeidsmigrant

Van alle potentieel kwetsbare arbeidsmigranten in Amsterdam is ruim driekwart korter dan zes jaar in Nederland. Uit landelijk onderzoek blijkt dat de vertrek kans van arbeidsmigranten groter is naarmate hun loon lager is. Toch lijkt ook onder deze groep de doorstroom hoog. Onderzoek onder de doelgroep van de Regenboog laat zien dat jaarlijks ruim de helft van de dakloze EU-burgers die zich daar melden nieuwe klanten zijn¹⁵. Deze cijfers ondersteunen het beeld dat een groot deel van de EU-arbeidsmigranten ook binnen enkele jaren weer vertrekt.

Cijfers geven geen volledig beeld

Het is zeer aannemelijk dat deze cijfers geen volledig beeld geven. Potentieel kwetsbare RNI ingeschreven arbeidsmigranten die zwart werken, of buiten de MRA werken en in de MRA verblijven worden bijvoorbeeld niet meegenomen. Het daadwerkelijk aantal potentieel kwetsbare arbeidsmigranten dat in de stad verblijft ligt waarschijnlijk een stuk hoger. Recent nationaal onderzoek onder arbeidsmigranten liet zien dat 17% van de bevroegde personen zelf aangaf helemaal niet geregistreerd te zijn¹⁶.

¹⁵ Zie bijlage Onderzoek GGD: EU-burgers in kwetsbare positie (indirect) in beeld bij de GGD Amsterdam.

¹⁶ Risbo, Een belevingsonderzoek naar de positie van EU-arbeidsmigranten, derdelanders en ontheemde Oekraïners in Nederland, Rotterdam, november 2024

5. Registratie

5.1 Hoe wordt registratie georganiseerd?

In Nederland zijn er verschillende manieren waarop arbeidsmigranten zich kunnen registreren, afhankelijk van de duur van hun verblijf. De manier waarop mensen zich registreren speelt een belangrijke rol in de rechten die mensen opbouwen en de toegang tot voorzieningen. Registratie is landelijke georganiseerd in de Basisregistratie Personen (BRP). Voor arbeidsmigranten in Amsterdam gelden dus dezelfde regels als voor arbeidsmigranten elders in Nederland.

Afhankelijk van de verblijfsduur dienen arbeidsmigranten zich in te schrijven bij:

- BRP/GBA Balie: Het ingezetenen deel van de BRP Basisregistratie Personen, de Gemeentelijke Basisadministratie (BRP/GBA) of
- BRP/RNI Loket: Basisregistratie personen Niet-ingezetenen (RNI). De BRP/RNI is een onderdeel van de BRP.

De GBA en RNI registraties vallen samen onder de BRP. In de praktijk wordt de term BRP regelmatig gebruikt om de GBA aan te duiden. In deze scan wordt BRP niet los gebruikt, maar onderscheid gemaakt tussen BRP/GBA en BRP/RNI.



5.2 Landelijke registratie-eisen

≥ vier maanden in Nederland

Arbeidsmigranten die van plan zijn om langer dan vier maanden in Nederland te verblijven zijn verplicht om zich in te schrijven in de gemeente waar zij wonen. Zij worden als aangegeven geregistreerd in het ingezetenen deel van de BPR Basisregistratie Personen, de Gemeentelijke Basisadministratie (BRP/GBA) en zijn dan officieel ingezetenen van Nederland. Dit brengt niet alleen rechten met zich mee, zoals toegang tot sociale voorzieningen, maar ook plichten, zoals het betalen van lokale belastingen en het invoeren van een motorvoertuig.

≤ vier maanden in Nederland

Arbeidsmigranten die korter dan vier maanden in Nederland verblijven, kunnen zich inschrijven bij

de Basisregistratie personen Niet-ingezetenen (RNI). De RNI is een onderdeel van de BRP. Inschrijving in de BRP/RNI is noodzakelijk om legaal te kunnen werken, zowel in loondienst als zelfstandig. De BRP/RNI maakt onderdeel uit van een landelijke registratie onder de verantwoordelijkheid van de Rijksdienst voor identiteitsgegevens (RVIG). Arbeidsmigranten kunnen zich inschrijven bij elk willekeurig BRP/RNI-loket in Nederland, ongeacht hun woonplaats.

Gegevens die worden geregistreerd in de BRP/RNI en BRP/GBA verschillen van elkaar. In de BRP/RNI wordt het woonadres in het land van herkomst geregistreerd. Mensen kunnen in de BRP/RNI ook hun eerste tijdelijk verblijfsadres doorgeven, maar dit is geen verplichting. Mensen kunnen door zich in te schrijven bij een BRP/RNI-loket een BSN-nummer krijgen en werken, maar hebben geen toegang tot andere voorzieningen die een BRP/GBA-inschrijving wel met zich meebrengt, zoals recht op een bijstandsuitkering of zorgtoeslag.

5.3 Algemeen beeld

Het beeld is dat er een behoorlijke groep arbeidsmigranten is die zich alleen inschrijft in de BRP/RNI en niet in de BRP/GBA, ook als hun verblijf langer dan vier maanden duurt. Daar zijn verschillende redenen voor:

- Inschrijving in de BRP/RNI is snel en eenvoudig. Mensen ontvangen direct een BSN en kunnen daarmee aan het werk.
- Het proces is laagdrempelig. Het enige dat nodig is om in de BRP/RNI in te schrijven is een geldig identiteitsdocument. Dit geldt voor alle niet-ingezetene burgers die zich melden bij het BRP/RNI loket, dus ook van buiten de EU.
- BRP/RNI-inschrijving geeft minder verplichtingen dan aan een BRP/GBA-inschrijving, zoals lokale belastingen.

Echter, veel arbeidsmigranten lijken zich niet bewust van de voordelen van een BRP/GBA-inschrijving. Registratie in de BRP/GBA is noodzakelijk voor het opbouwen van rechten in Nederland, zoals AOW-opbouw, WW-uitkeringen of bijstandsuitkering. Ook zijn arbeidsmigranten, hoewel onterecht, soms bang voor boetes als zij zich alsnog melden bij een BRP/GBA-balie nadat de periode van vier maanden is overschreden. Daarnaast is er een groep die liever onder de radar blijft en daarom alleen bij de BRP/RNI inschrijft.

Voor de gemeente is het eveneens van groot belang dat mensen die langer dan vier maanden verblijven zich inschrijven in de BRP/GBA. Financiering vanuit het gemeentefonds is namelijk gekoppeld aan het aantal inwoners in een gemeente en wordt door BRP/GBA-inschrijvingen bepaald. Maar ook geeft het zicht op bewoning in verband met calamiteiten en openbare orde en veiligheid. Op jaarbasis kan het de gemeente naar verwachting miljoenen opleveren als mensen die nu verkeerd geregistreerd staan in de BRP/RNI, zich correct inschrijven, dus in de BRP/GBA.

De BRP/GBA is daarnaast een belangrijke basis om knelpunten die zich in andere domeinen voordoen aan te pakken. Zonder BRP/GBA-registratie is er slecht zicht op arbeidsmigranten. Vanuit verschillende gemeenten, waaronder ook Amsterdam, is er in de afgelopen jaren dan ook gelobbyd voor betere registratie van arbeidsmigranten onder andere om zaken als ondermijning tegen te gaan.

5.4 Actuele problematiek en knelpunten

Fouten of gebrekkige informatie in de BRP/GBA is een probleem dat breder speelt binnen de gemeente. Arbeidsmigranten zijn exemplarisch voor deze bredere problematiek. Voor gemeenten is een inschrijving in de BRP/GBA de basis waarop alle dienstverlening gestoeld is. Gebrekkige registratie maakt het nagenoeg onmogelijk om een goed beeld te krijgen van het precieze aantal arbeidsmigranten in de gemeente. Cijfers zijn gebaseerd op BRP/GBA-inschrijvingen en BRP/RNI-inschrijvingen. Vooral aan die laatste zitten nogal wat haken en ogen.

Zo worden de eerste verblijfsadressen die mensen opgeven niet gecontroleerd en is ook niet te zien of mensen in dit register nog steeds in Nederland verblijven. Daarnaast is er nog een grote groep arbeidsmigranten die zich helemaal niet inschrijft in de BRP/RNI of BRP/GBA en daarmee volledig uit het zicht van de gemeente is. Wat daarbij waarschijnlijk niet helpt is het feit dat de wachttijden voor inschrijving bij zowel de BRP/RNI als de BRP/GBA-loketten aanzienlijk zijn. Eind 2024 waren de wachttijden voor inschrijving in de BRP/RNI gemiddeld twee maanden en voor inschrijving in de BRP/GBA vier weken. De verwachting is dat deze wachttijden ook bijdragen aan verkeerde registratie omdat mensen zich op andere plekken in de BRP/RNI gaan inschrijven, zodat zij niet hoeven te wachten.

Op jaarbasis schrijven een kleine tienduizend mensen zich in bij de BRP/RNI-balie in Amsterdam. Dat zijn niet alleen arbeidsmigranten, maar alle mensen die korter dan vier maanden in Nederland verblijven en een BSN-nummer nodig hebben. Vanwege wachttijden is inmiddels bekend dat veel EU-burgers het BRP/RNI-loket in Amsterdam mijden. Bij de overige achttien loketten in het land is er nagenoeg geen wachttijd.

Vanuit eerdergenoemd Risbo-onderzoek blijkt dat 17% van de bevroagde personen zelf aangaf helemaal niet geregistreerd te zijn.¹⁷ De belangrijkste redenen die werd gegeven om zich niet in te schrijven was dat zij niet weten hoe dit moet, dat ze zich niet willen inschrijven of dat zij zich niet mogen inschrijven van de verhuurder. Het onderzoek laat ook zien dat een groot deel van de bevroagde arbeidsmigranten niet wist of ze in de BRP/GBA of BRP/RNI ingeschreven staan. Er is onduidelijkheid onder deze groep over het verschil tussen beide vormen van registratie.

5.5 Huidig beleid en initiatieven

Amsterdam is één van de negentien gemeenten die een BRP/RNI-loket heeft. Op dit moment wordt daar gewerkt volgens de instructies van de RVIG. Het BRP/RNI-loket is apart georganiseerd van BRP/GBA-registraties en bevindt zich in de Bijlmer, stadsdeel Zuidoost. Arbeidsmigranten die zich willen inschrijven in de BRP/GBA kunnen daarvoor terecht bij een van de acht stadsloketten. Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een WIN-punt voor de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam. Dit wordt een informatiepunt dat gericht is op informatievoorziening arbeidsmigranten. Betere informatievoorziening kan ook helpen om de registratie voor arbeidsmigranten te verbeteren, door hen te informeren over de verschillende mogelijkheden. Het WIN-punt wordt uitgebreider toegelicht in paragraaf 9.3 en verder van deze scan.

5.6 Toezicht en handhaving

De huidige inrichting van de BRP/RNI maakt het onmogelijk om te handhaven op de voor de BRP/RNI geldende regels. Omdat het niet verplicht is om een verblijfsadres in Nederland op te geven en deze adressen niet gecontroleerd worden als ze wel worden opgegeven, is niet te achterhalen of arbeidsmigranten langer blijven dan de vier maanden die bij BRP/RNI-inschrijving is toegestaan. Ook is het niet inzichtelijk waar arbeidsmigranten verblijven.

¹⁷ Risbo, Een belevingsonderzoek naar de positie van EU-arbeidsmigranten, derdelanders en ontheemde Oekraïners in Nederland, Rotterdam, november 2024

6. Werk en inkomen

6.1 Landelijk beeld en ontwikkelingen

Naar aanleiding van de aanbevelingen van het Aanjaagteam arbeidsmigranten zijn er op het gebied van werk verschillende zaken in gang gezet. Arbeidsmigranten werken vaak via uitzendbureaus en ook direct bij werkgevers. In beide situaties komen misstanden voor die aangepakt moeten worden. Maatregelen richten zich op het versterken van de positie van arbeidsmigranten en het bemoeilijken van malafide praktijken door zowel uitzenders als inleners.

De belangrijkste maatregelen die op landelijk niveau worden getroffen zijn¹⁸:

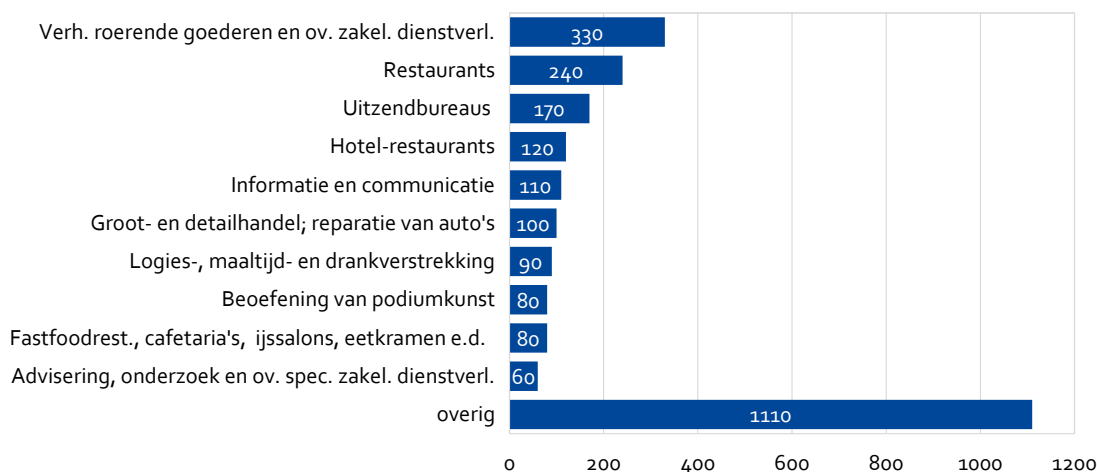
- Wetsvoorstel Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten. Verplichte certificering van uitzendbureaus – deze Wet regelt dat uitzenders moeten voldoen aan een aantal eisen voordat zij in Nederland actief mogen zijn. De inwerkingtreding van deze wet stond gepland voor 1 januari 2026, maar onlangs is aangekondigd dat besluitvorming over wie deze wet moet gaan uitvoeren langer duurt dan verwacht.
- Onderdeel van dit toelatingsstelsel wordt ook een financiële zekerheidsstelling die ervoor zorgt dat malafide uitzenders niet zomaar faillissement aan kunnen vragen om onder boetes en salarisverplichtingen uit te komen als het hen te heet onder de voeten wordt.
- Betere cao-afspraken voor uitzendkrachten – hierin is afgesproken dat een inkomensgarantie van twee maanden geldt, eventuele schulden worden kwijtgescholden als een arbeidsmigrant binnen twee weken niet meer bij de werkgever werkt en een overgangsbepaling voor het verlaten van de huisvesting.
- De Wet meld- en vergewisplicht uitleners – deze Wet gaat uitzenders verplichten om ernstige en/of dodelijke arbeidsongevallen van werknemers te melden bij de arbeidsinspectie.

De discussie over arbeidsmigratie gaat echter niet alleen over het beschermen van kwetsbare individuen. Deze gaat ook over de economie als geheel. Arbeidsmigranten spelen een cruciale rol op de arbeidsmarkt, maar de afhankelijkheid van laagbetaalde en flexibele arbeid brengt risico's en dilemma's met zich mee. Arbeidsmigratie kan een oplossing bieden in sectoren met grote personeelstekorten en tegelijkertijd bijdragen aan het in stand houden van sectoren met een lage productiviteit. Bedrijven hebben immers weinig prikkels om te innoveren of om te investeren in menselijk kapitaal als arbeidsmigranten minder hoge eisen stellen aan arbeidsomstandigheden en salaris. Een gerichtere inzet van arbeidsmigranten in productieve en cruciale sectoren zou niet alleen bij kunnen dragen aan een eerlijkere arbeidsmarkt, maar ook aan een duurzame, brede welvaartseconomie.

6.2 Sectoren en werkgevers

In Amsterdam werkt een grote groep onder de potentieel kwetsbare arbeidsmigranten in de logistiek, horeca en maaltijdbezorging. Rond Amsterdam zit een aantal grote distributiecentra waar arbeidsmigranten werkzaam zijn. Binnen Amsterdam is er veel werkgelegenheid in de horeca, zoals schoonmaak van hotels. De sectoren die het meest voorkomen onder de doelgroep die in de gemeente Amsterdam staat ingeschreven in de BRP/GBA worden weergegeven in de volgende figuur.

¹⁸ Jaarrapportage arbeidsmigranten, 2024



Top 10 sectoren werkende potentieel kwetsbare arbeidsmigranten met lage inkomens in Amsterdam (n=2.490).

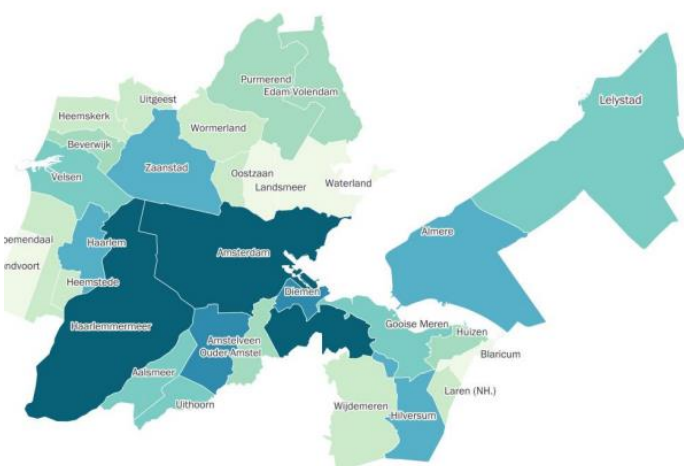
Bron: O&S

Het beeld is dat in Amsterdam relatief veel arbeidsmigranten werken via zzp-contracten. Meer dan uit de landelijke cijfers naar boven komt. Dat komt voornamelijk omdat veel arbeidsmigranten in de stad in de horeca en maaltijdbezorging werken. Werk wordt in deze sectoren vaak aangeboden via digitale zzp-platformen die schijnzelfstandigheid in de hand werken. Het beeld is ook dat uitzendbureaus steeds vaker de beweging maken richting bemiddeling van arbeidsmigranten via zzp-constructies. Op deze manier kunnen zij de nieuwe wet die certificering van uitzendbureaus verplicht stelt omzeilen. Sectoren waar bij de pilot van FairWork¹⁹ in Amsterdam de meeste signalen en klachten over binnenkomen zijn huishoudelijk werk, horeca, schoonmaak, bouw en logistiek.

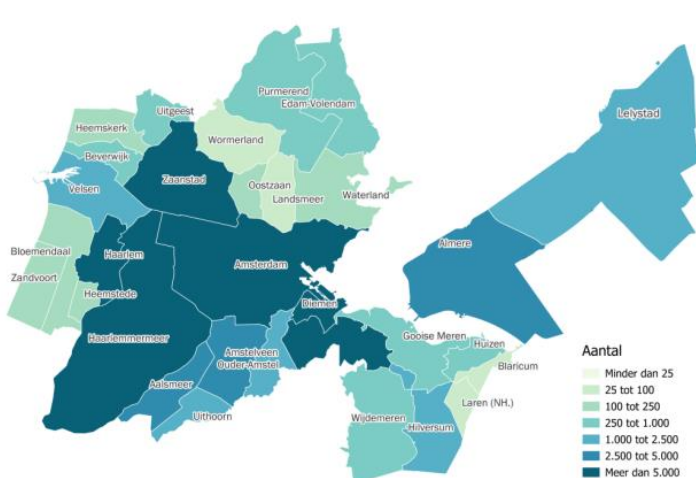
6.3 Ontwikkeling belangrijkste werkgemeenten in de MRA 2010 - 2022

Sinds 2010 werken steeds meer arbeidsmigranten in de MRA-gemeenten. In 2022 waren Amsterdam (59.840) en Diemen (20.350) de belangrijkste werkgemeenten. Ook Haarlemmermeer (14.250), Haarlem (5.945), Zaanstad (5.095) en Almere (4.500) zijn belangrijke werkgemeenten. Zie ook de figuur hieronder (bron: Decisio Monitor Internationals 2010-2022)

Belangrijkste werklocaties arbeidsmigranten, 2010



Belangrijkste werklocaties arbeidsmigranten, 2022



¹⁹ Lees meer over de pilot van FairWork in paragraaf 6.6

6.4 Actuele problematiek rond arbeidsmarktpositie

Werk en wonen zijn voor arbeidsmigranten vaak aan elkaar gekoppeld. Veel arbeidsmigranten zijn afhankelijk van uitzendbureaus en werkgevers en hebben vaak geen toegang tot of kennis van officiële instanties. Daarnaast durven zij, zelfs bij misstanden, vaak geen hulp in te schakelen.

Veel arbeidsmigranten zijn afhankelijk van uitzendbureaus en werkgevers en hebben vaak geen toegang tot of kennis van officiële instanties.

Deze grote afhankelijkheid maakt arbeidsmigranten bijzonder kwetsbaar voor uitbuiting. Tegelijkertijd zoeken sommige werkgevers en uitzenders bewust de grenzen van de wet op. Zij maken gebruik van het feit dat arbeidsmigranten de Nederlandse regels niet altijd kennen en vanwege hun afhankelijkheid terughoudend zijn in het melden van misstanden.

Stichting FairWork zet zich in tegen uitbuiting en mensenhandel en biedt ondersteuning aan arbeidsmigranten in Amsterdam. In 2024 registreerde de organisatie tweeënzestig klachten in Amsterdam, waarvan eenentwintig afkomstig waren van EU-burgers en twaalf van mensen uit Oekraïne die onder tijdelijke bescherming verbleven. De overige klachten betroffen ongedocumenteerde personen of mensen van wie de verblijfsstatus onbekend was. De meeste misstanden werden gemeld in de sectoren horeca, bouw en schoonmaak.

Een specifieke groep, die in Amsterdam groter is dan in andere steden en vaak in precare situaties verkeert, is maaltijdbezorgers. De Arbeidsinspectie constateert in deze sector regelmatig problemen²⁰. Platforms voor maaltijdbezorging en personeelsbemiddeling vermijden werkgeversverantwoordelijkheid door schijnzelfstandigheid. Daarmee ontwijken ze verplichtingen uit de arbeidswetten en afdracht van premies en belastingen.

Het beeld is dat de afhankelijkheid van tussenpersonen of partijen mensen extra kwetsbaar maakt. Daarnaast zijn situaties met lange ketens van onderaannemers vatbaar voor misstanden, omdat het toezicht niet goed geregeld is. De meest voorkomende problemen die organisaties in de stad zien is de koppeling van werk en wonen, direct ontslag bij ziekte en het niet hebben van een zorgverzekering, omdat deze soms gekoppeld is aan het arbeidscontract. Organisaties die veel met deze doelgroep werken geven aan dat mensen die naar Nederland toe komen ook vaak al in een relatief kwetsbare positie hun land van herkomst hebben verlaten. Ze zien bijvoorbeeld veel laaggeletterdheid onder arbeidsmigranten en psychische kwetsbaarheden.

Omdat arbeidsmigranten vaak op flexibele contracten werken worden zij soms direct ontslagen wanneer er iets gebeurt. Dit ontslag kan dan ook nog tot gevolg hebben dat mensen hun huis en hun zorgverzekering kwijtraken. Maatschappelijke organisaties in de stad zien dat vooral bij EU-arbeidsmigranten deze gebeurtenissen elkaar vaak snel opvolgen. Daarbij komt ook nog dat zij vaak geen netwerk hebben waar zij hulp in kunnen zoeken en in Amsterdam zelf geen woonruimte kunnen vinden. Een deel van de werk- en dakloos geraakte arbeidsmigranten keert terug naar het land van herkomst of een ander EU-land, maar een ander deel blijft zoeken naar nieuwe kansen. Het komt regelmatig voor dat arbeidsmigranten al snel na het verlies van hun werk op straat belanden.

Wat Amsterdam onderscheidt van veel andere Nederlandse steden op het gebied van arbeidsmigratie is dat de stad ook mensen trekt die aanvankelijk voor werk elders in Nederland woonden. Arbeidsmigranten die hun baan elders zijn verloren trekken naar grote steden in de hoop dat daar werk en (instabiele) huisvesting te vinden is, of dat er voorzieningen zijn waarvan zij

²⁰ Themarapportage maaltijd- en flitsbezorging, Nederlandse arbeidsinspectie, april 2022

gebruik kunnen maken. Het beeld is dan ook dat Amsterdam relatief vaak te maken krijgt met arbeidsmigranten in kwetsbare posities of met problemen. Meer hierover onder het hoofdstuk Zorg en Welzijn.

6.5 Huidig beleid en initiatieven

Bijstandsuitkering

Werkloos geraakte EU-arbeidsmigranten kunnen bij de gemeente een bijstandsuitkering aanvragen als zij BRP/GBA ingeschreven staan. Een team binnen directie WPI houdt zich bezig met 'Bijzondere doelgroepen' waar ook EU-burgers onder vallen. Criteria voor de toekenning van een uitkering zijn, een geldige verblijfstitel, hoofdverblijf in Amsterdam en geen recht op een voorliggende voorziening. Naast een uitkering kan ook hulp worden geboden bij werktoeleiding. Op dit moment wordt verkend hoe beter gebruik te kunnen maken van deze dienst, ook in samenwerking met zorgpartijen die met dakloze arbeidsmigranten werken. Er kan ook worden verwezen naar Schuldhulpverlening en aanmelding voor budgetbeheer. Het is niet goed uit het gemeentelijke systeem te halen hoeveel arbeidsmigranten in Amsterdam een bijstandsuitkeringen hebben. Regelgeving bepaalt dat de IND verblijfsrecht van iemand die een uitkering krijgt, achteraf toetst. Wanneer een arbeidsmigrant onterecht een beroep gedaan blijkt te hebben op algemene middelen – zoals bijstand - wordt de uitkering gestopt en dient de arbeidsmigrant Nederland te verlaten.

Economisch arbeidsmarktbeleid

Gemeente Amsterdam streeft ernaar om bij te dragen aan brede welvaart, welzijn en ontwikkelpotentieel in stad en regio – in lijn met het Nieuw Amsterdams Economisch Peil. Vanuit dit streven naar een brede welvaartseconomie wordt gewerkt aan een evenwichtige arbeidsmarkt, waarbij zowel het bevorderen van kansen voor individuen als het ondersteunen van werkgevers bij het oplossen van personeelstekorten centraal staan. Deze opgave is uitgewerkt in het Economisch Arbeidsmarktbeleid 2023-2026. Hierin worden onder andere maatregelen uitgewerkt die zich richten op het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van kwetsbare arbeidsmigranten, zoals informatievoorziening, toeleiding naar werk met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden en het stimuleren van het leren van de Nederlandse taal. Het uiteindelijke doel is dan ook om enerzijds de kansen van arbeidsmigranten op de arbeidsmarkt te vergroten en anderzijds een bijdrage te leveren aan belangrijke tekortsectoren.

FairWork pilot

Binnen de gemeente Amsterdam zijn er verschillende initiatieven die de arbeidsmarktpositie van kwetsbare arbeidsmigranten moeten verbeteren. FairWork heeft in 2021 en 2022 een pilot uitgevoerd, specifiek gericht op positieverbetering voor deze groep. FairWork deed dit door middel van informatievoorziening, actieve outreach voor het verzamelen van klachten, het bieden van ondersteuning en het bespreken van aandachtspunten met de relevante stakeholders. Kwetsbare arbeidsmigranten zijn een lastig te bereiken doelgroep. Door te werken met verschillende hulporganisaties, 'cultural mediators' en de netwerken van cliënten zelf, heeft FairWork 151 cliënten kunnen bereiken. Hun klachten varieerden van onbetaald loon en te veel uren werken tot mishandeling en dreigende dakloosheid. FairWork heeft 25 interventies richting werkgevers uitgevoerd, bijvoorbeeld om nabetaling van het loon te bewerkstelligen en verschillende casussen doorverwezen naar onder andere de arbeidsinspectie.

In veel gevallen is echter geconstateerd dat het niet mogelijk was om recht te behalen voor de cliënt. Er was bijvoorbeeld te weinig bewijs om te kunnen handhaven. Aanbevelingen die naar aanleiding van deze pilot zijn opgesteld richten zich onder andere op het beter in beeld brengen van arbeidsmigranten in de stad door betere registratie, betere informatievoorziening en samenwerking met sleutelpersonen en -organisaties. Ook benadrukken de aanbevelingen het belang van betere ondersteuning voor arbeidsmigranten bij het behalen van recht.

6.6 Toezicht en handhaving

De Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) is verantwoordelijk voor de toezicht en handhaving rondom arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten. De inspectie houdt toezicht op de naleving van wet- en regelgeving over arbeidsomstandigheden, de arbeidsmarkt, arbeidsverhoudingen en het socialezekerheidsstelsel. Daarnaast heeft de inspectie een belangrijke signalerende rol. Door gericht onderzoek en controle probeert de arbeidsinspectie malafide praktijken zoals onderbetaling, illegale arbeid en slechte werkomstandigheden aan te pakken. De inspectie controleert op eigen initiatief en doet ook vaak onderzoek op basis van meldingen.

In Amsterdam heeft de ondermijningsbrigade een coördinerende rol op het gebied van toezicht en handhaving van wet- en regelgeving. De ondermijningsbrigade coördineert integrale controles op bedrijven waar signalen zijn van misstanden. De ondermijningsbrigade is een samenwerking van de gemeente Amsterdam en Amstelland gemeenten met de politie, de Belastingdienst, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, de Arbeidsinspectie, de Immigratie en Naturalisatiedienst, het UWV, de Douane, de FIOD en de Koninklijke Marechaussee. De combinatie van landelijke controle door de NLA en lokale interventies, zoals de ondermijningsbrigade, biedt een stevige basis, maar de controle capaciteit van de NLA staat niet in verhouding tot de potentiële misstanden in de stad.

Mensen die in slechte arbeidsomstandigheden of een uitbuitingssituatie verkeren zoeken uit zichzelf niet snel hulp. Om arbeidsmatige misstanden en mensenhandel goed en effectief te bestrijden is het van groot belang dat mensen zich bewust zijn van hun rechten én het bestaan van organisaties die hen hierbij kunnen helpen. Dat ze de signalen herkennen en deze op de juiste plekken melden. Zo kunnen handhavende partijen optreden en de situatie doorbreken. Daarbij is het eveneens belangrijk dat alle organisaties die contact hebben met de doelgroep signalen van uitbuiting kunnen oppikken en weten waar deze gemeld kunnen worden. In de afgelopen jaren zijn al verschillende maatregelen ingezet om uitbuiting tegen te gaan in het kader van de aanpak 'Amsterdam uitbuitingsvrij'. Deze zijn met name gericht op specifieke branches waarin problemen geconstateerd zijn, zoals cruises, arbeid achter de voordeur, bouw en schoonmaak.



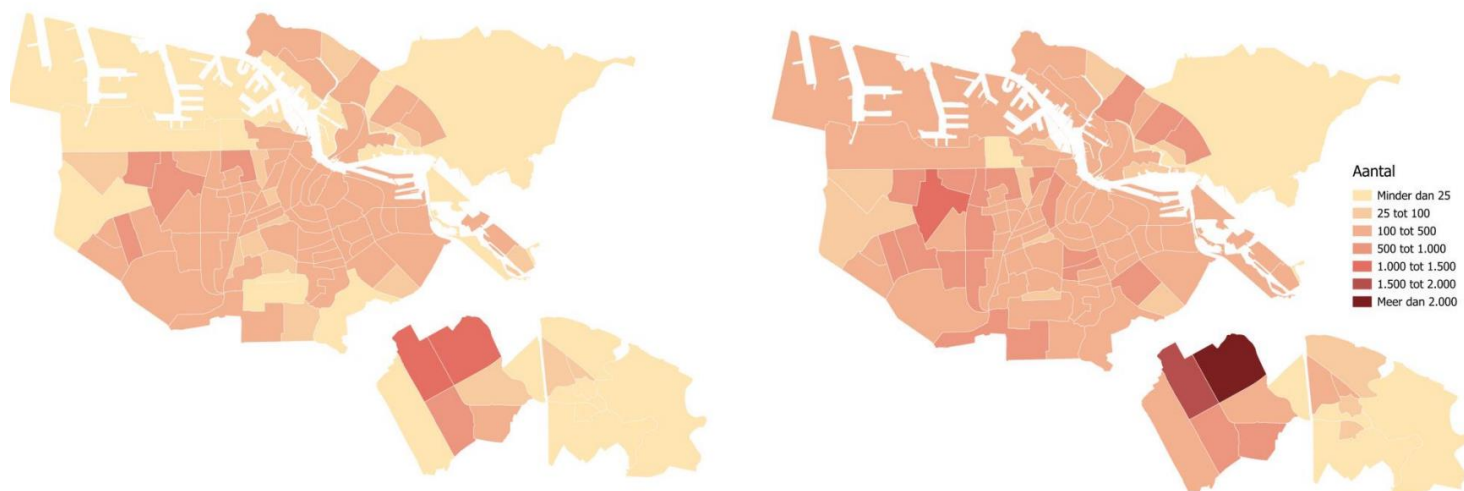
7. Huisvesting

7.1 Algemeen beeld

Er is momenteel geen duidelijk beeld van de woonsituatie van arbeidsmigranten en er bestaat geen specifiek beleid gericht op hun huisvesting of volkshuisvesting. Wel zijn er signalen dat de huisvesting van arbeidsmigranten in Amsterdam niet goed is geregeld en zijn meldingen van arbeidsmigranten die onder erbarmelijke omstandigheden wonen, bijvoorbeeld in kantoren of overbevolkte woningen.

7.2 Arbeidsmigranten wonend in de stad

Onderstaand overzicht laat de verdeling zien van arbeidsmigranten wonend in de wijken van de stad, in 2021 en 2022. De doelgroep woont verspreid over de stad, maar een grotere groep woont in de stadsdelen Zuidoost en Nieuw-West. Arbeidsmigranten wonen het meest in de wijken Bijlmer Oost (2.080), Bijlmer Centrum (1.895) en Slotermeer-Zuidwest (1.055). Daarnaast ook in Osdorp-Oost (960), Holendrecht/Reigersbos (960), en Landlust (915). Het betreft hier BRP/GBA ingeschreven arbeidsmigranten.



Aantallen arbeidsmigranten wonend en ingeschreven in de wijken van Amsterdam. Bron: Decisio, 2024

7.3 Landelijke ontwikkelingen

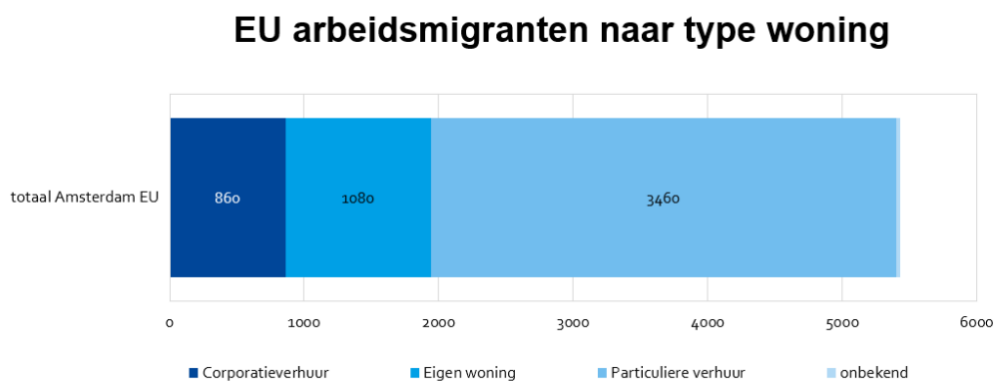
De Wet goed verhuurderschap, ingevoerd op 1 juli 2023, biedt regels om misstanden bij woningverhuur aan arbeidsmigranten aan te pakken. Zo moeten arbeids- en huurcontracten los van elkaar worden aangeboden en kunnen gemeenten een vergunningsplicht voor verhuurders invoeren. Het kabinet stelt middelen beschikbaar voor handhaving, waarmee gemeenten meer mogelijkheden krijgen om de betaalbaarheid en kwaliteit van huisvesting te verbeteren.

Arbeidsmigranten zijn daarnaast opgenomen als aandachtsgroep in het programma 'Een thuis voor iedereen'. Dit programma brengt de woonbehoefte van aandachtsgroepen in kaart en integreert deze in regionale woningbouwplannen. Het Online Kennis- en Expertisecentrum en de VNG ondersteunen gemeenten met handreikingen, praktijkvoorbeelden en advies om huisvestingsproblemen aan te pakken. Ook stimuleert het kabinet de ontwikkeling van (tijdelijke)

huisvesting via regelingen voor aandachtsgroepen en flexibele bouwprojecten. Deze landelijke initiatieven bieden gemeenten concrete handvatten om de positie van arbeidsmigranten op de woningmarkt te verbeteren.

7.4 Type huisvesting

Vanuit woonbeleid is weinig bekend over type huisvesting van arbeidsmigranten. Wel zijn er signalen over onreglementaire huisvesting van arbeidsmigranten bekend. Voor een deel is de inzet van de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (AAV) om meer woningen en meer betaalbare woningen in Amsterdam te hebben ook positief voor arbeidsmigranten. Vanuit de BRP/GBA is informatie beschikbaar over de woonsituatie van de eerder omschreven potentieel kwetsbare doelgroep arbeidsmigranten op basis van adresgegevens. Het gaat hier om de groep die uit de EU komt.



EU-arbeidsmigranten naar type woning. Bron: CBS, bewerking O&S

De grootste groep, 64 procent, huurt particulier. 16 procent woont in een woning van een woningcorporatie en 20 procent woont in een koopwoning. Het valt op dat een vrij grote groep een sociale huurwoning heeft, ondanks de lange wachttijden voor deze woningen. Vermoedelijk gaat het hier om mensen die bij iemand intrekken die een sociale huurwoning heeft of alleen gebruikmaken van de woning als postadres. De groep onder 'Eigen woning' woont in een koopwoning, wat niet betekent dat zij eigenaar zijn van de woning. De verwachting is dat deze groep over het algemeen inwonend is, en niet zelf eigenaar.

7.5 Actuele problematiek huisvesting

Het aantal overlastmeldingen rond huisvesting van arbeidsmigranten groeit en er zijn signalen dat arbeidsmigranten onder slechte omstandigheden leven. Bijvoorbeeld woningen waarin schimmel een probleem vormt en waar geen rookmelders zijn geplaatst. Naar aanleiding van signalen over ongewenste of illegale woonsituaties zijn een aantal initiatieven gestart met als doel de woonsituatie en positie van arbeidsmigranten te verbeteren en eventuele overlast voor omwonenden te verminderen. In sectie 7.8 worden deze projecten nader toegelicht. Arbeidsmigranten staan vaak niet ingeschreven op het adres waar ze verblijven en vertrekken na afloop van hun arbeidscontract. Dit leidt tot onjuiste administratieve inschrijvingen, een gebrek aan binding met de buurt en gaat vaak gepaard met overlast voor buurtbewoners.

Een aanzienlijke groep onder de dakloze mensen in Amsterdam is als arbeidsmigrant naar Nederland gekomen. Volgens recent onderzoek van De Regenboog Groep en de gemeente zijn er 1800 – 2400 dakloze EU-burgers in Amsterdam²¹; grotendeels arbeidsmigranten met een

²¹ [Rapport-EU-Burgers-111224 \(lowres\)](#)

werkverleden en een kleiner deel EU-burgers die niet of alleen zwart gewerkt heeft. De helft van de dakloze arbeidsmigranten werd dakloos toen zij hun werk verloren, omdat werk en huisvesting aan elkaar gekoppeld waren. Zij kunnen vaak niet op een netwerk terugvallen en leven veelal op straat, waar ze in bootjes, onder viaducten of in portieken slapen, of in een opvangvoorziening.

Sommigen van hen veroorzaken overlast in de openbare ruimte en verschillende stadsdelen geven aan dat de leefbaarheid in de buurten mede hierdoor onder druk staat. Om de dakloze arbeidsmigrant te ondersteunen is er een specifieke aanpak voor dakloze EU-migranten, als onderdeel van de Versterkingsaanpak Dakloosheid²² waarover meer onder het hoofdstuk Zorg en Welzijn.

7.6 Huidig beleid huisvesting

Arbeidsmigranten zijn tot nu toe geen aparte doelgroep geweest in het huisvestingsbeleid. De gemeente zet verschillende maatregelen in om misstanden op het gebied van huisvesting te bestrijden en om huurders beter te beschermen. Een van de middelen is het meldpunt woon- en zorgoverlast. Hier kunnen inwoners terecht met meldingen over bijvoorbeeld illegale verhuur. Dit meldpunt valt onder de Wet Betaalbare Huur en is bedoeld voor alle huurders.

In de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (AAV) staat een passage over de Wet Goed Verhuurderschap. Met deze wet die 1 juli 2023 is ingegaan, kunnen kwetsbare huurders beter worden beschermd. Hierbij worden ook arbeidsmigranten genoemd. In het kader van de Wet Goed Verhuurderschap is een speciaal team actief. Dit team bestaat uit vijf toezichthouders en drie handhavers die meldingen oppakken, huisbezoeken afleggen en controleren of verhuurders zich aan de regels houden. Komend jaar wordt dit team verder uitgebreid om meer capaciteit te creëren voor toezicht en handhaving.

Om huurders bewuster te maken van hun rechten organiseert de gemeente in 2025 de campagne 'Check jouw huurrecht'. Deze campagne richt zich speciaal op kwetsbare groepen, zoals arbeidsmigranten, die vaak niet goed weten wat hun rechten zijn. Tenslotte zijn er ontwikkelingen rond economisch dakloze EU-burgers en wordt naar planning de toegang tot passantenpensions in 2025 geformaliseerd. Daarnaast worden in het kader van de Versterkingsaanpak Dakloosheid naar planning gedurende 2025 tijdelijke overbruggingsplekken gecreëerd voor deze doelgroep.

7.7 Toezicht en handhaving

Wet goed verhuurderschap

De recente invoering van de Wet goed verhuurderschap op 1 juli 2023 biedt een belangrijke basis voor het beschermen van kwetsbare huurders, waaronder arbeidsmigranten. Hierin vallen: (a) strengere normen voor verhuurders en verhuurbemiddelaars, (b) bescherming tegen discriminatie, intimidatie en onjuiste huurprijzen, (c) mogelijkheid tot invoering van verhuurvergunningen om misstanden te voorkomen.

Toezicht en Handhaving Wonen

Vanuit het team Leegstand en Ondermijning worden integrale acties georganiseerd, waaronder de zogenaamde spookburgeracties. Tijdens deze acties voert het team samen met de politie huisbezoeken uit. Het team voerde in het afgelopen jaar 32 acties uit. De acties worden voorbereid op basis van meldingen die via verschillende kanalen binnenkomen, zoals SIG, MMA en Doorzon. Sommige meldingen bevatten signalen van uitbuiting, maar vaak is onduidelijk of het gaat om EU-arbeidsmigranten of mensen van buiten de EU. De schatting is dat een op de vijf of zes meldingen een link heeft met migranten. De meldingen worden meestal gedaan door bureaus die zich zorgen maken of door eigenaren die signalen ontvangen over misstanden in hun panden. Regelmatig

²² [Versterking aanpak dakloosheid 2023-2026 - openresearch.amsterdam](https://openresearch.amsterdam.nl/publicaties/versterking-aanpak-dakloosheid-2023-2026)

wordt gemeld dat de migranten werken als maaltijdbezorgers.

Tijdens huisbezoeken komt soms aan het licht dat er sprake is van uitbuiting. In extreme gevallen wordt het team Mensenhandel van OOV ingeschakeld en/of grijpt de politie in. Het vermoeden bestaat echter dat arbeidsmigranten na een interventie snel uit beeld verdwijnen, mogelijk uit angst voor de consequenties voor hun verblijf in Nederland.

Bij het aantreffen van arbeidsmigranten tijdens controles wordt doorgaans eerst bekeken of sprake is van kamerverhuur of onderhuur. Vervolgens wordt de eigenaar van de woning aangespoord om eventuele woonfraude aan te pakken. Hoewel dit proces een belangrijke stap is, zijn er nog aanzienlijke verbeteringen mogelijk. Een intensievere samenwerking met het team Mensenhandel van OOV kan bijdragen aan het structureel aanpakken van deze problematiek. Dit zou moeten leiden tot een betere informatiepositie en een aanpak die directie-overstijgend is.

7.8 Projecten

Project Westpoort

In Westpoort is gestart met het opzetten van een project, in samenwerking met de stadsdeelorganisatie Nieuw-West, A&G, Thor en OOV. Het doel van het project is het beëindigen van de illegale bewoning van de bedrijfspanden en het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in het gebied. Het project zit nu in de verkenningsfase. Er zijn sterke signalen dat de bedrijfspanden in dit gebied illegaal worden bewoond. Er zijn echter geen concrete aanwijzingen wie de bewoners zijn. Het vermoeden bestaat dat het arbeidsmigranten betreft, maar bewijs ontbreekt.

Project flat Hofgeest

Vanuit het Masterplan Zuidoost is een project gestart rondom de flat Hofgeest, gelegen in de H-buurt. Er zijn signalen dat arbeidsmigranten in de portiek overnachten. In dit project wordt gekeken naar welke problematiek er speelt, zowel op gebied van overlast voor bewoners als naar de kwetsbare positie van de arbeidsmigranten. Er wordt samengewerkt met het Wijk Actie Team (WAT). Er vinden gesprekken plaats met verschillende stakeholders om de problemen in beeld te brengen en oplossingsrichtingen te verkennen. Arbeidsmigranten worden hier niet als probleem, maar als probleemdagers, gezien.

Het WAT is een initiatief van stadsdeel Zuidoost en bestaat uit ketenpartners zoals wijkagenten, THOR, gebiedsteams, buurtteam, HVO-Querido, verschillende woningcorporaties en zorgpartijen. Het doel is om een integrale samenwerking met de ketenpartners op te zetten en zo gebruik te maken van elkaars expertises. Voorop staat maatwerk in interventie, hulp waar gewenst en handhaving waar het moet. Ook worden eventuele systeembelemmingen geagendeerd om deze vervolgens op te lossen.

Project Equal

Het project Arbeidsmigranten 'Equal' heeft tot doel om bij te dragen aan een betere positie van arbeidsmigranten ten aanzien van huisvesting, terwijl tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten worden gewaarborgd. Daarnaast wordt bekeken hoe de bereidheid van verhuurders om de juiste vergunningen aan te vragen kan worden vergroot. Ook wordt samengewerkt met uitzendbureaus om huisvesting voor arbeidsmigranten te verbeteren. Hierbij wordt gekeken naar een nieuwe handhavingsstrategie die minder gericht is op het beboeten van eigenaren en/of uitzendbureaus, maar meer op het bevorderen van samenwerking. Er is aanzienlijke kans dat arbeidsmigranten uit woningen worden gezet wanneer handhaving plaatsvindt middels boetes of lasten. Dit wil de gemeente voorkomen, omdat dit het probleem van huisvesting wellicht kan verergeren.

8. Zorg en Welzijn

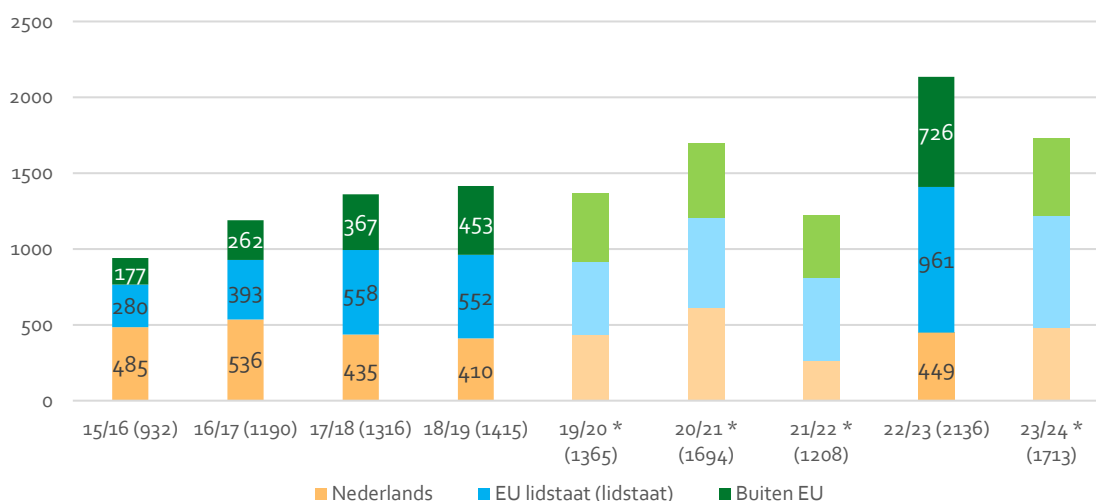
8.1 Algemeen beeld

Arbeidsmigranten verrichten vaak zwaar fysiek werk en bevinden zich daarbij in een extra kwetsbare positie. Dit komt onder meer doordat zij de Nederlandse taal niet spreken, onvoldoende geïnformeerd zijn over hun rechten en plichten, en vaak geen ondersteunend netwerk hebben in Nederland. Deze omstandigheden maken hen extra vatbaar voor uitbuiting en gezondheidsproblemen.

Arbeidsmigranten verrichten vaak zwaar fysiek werk en bevinden zich daarbij in een extra kwetsbare positie.

Hulporganisaties in Amsterdam signaleren al jaren een toename van arbeidsmigranten met een zorgvraag. Inloophuis AMOC van De Regenboog Groep, dat zich richt op dakloze EU-migranten, ziet al jaren een stijging van het aantal bezoekers, inmiddels zo'n 3000 unieke personen per jaar. Om de grote druk op het inloophuis te verlichten is er sinds 2023 een tweede inloophuis geopend. Het beeld van toename van EU-burgers op straat wordt ook bevestigd door veldwerkers, en door de cijfers van het aantal dakloze EU-burgers dat gebruikmaakt van de winteropvang en winterkoude opvang²³. Het aandeel personen met een EU-nationaliteit stijgt zowel in termen van absolute aantallen (961 in '22/'23 vs. 280 in '15/'16) als relatief (45% in '22/'23 vs. 30% in de winter '15/'16).

Onderstaande cijfers hebben betrekking op het aantal unieke personen dat gebruik heeft gemaakt van de winteropvang en/of de winterkouderegeling.



Figuur 1: Jaarcijfers gebruik winteropvang en winterkouderegeling naar herkomst**

*: deze jaren zijn minder goed vergelijkbaar door andere duur en/of ander toelatingsbeleid.

** : Correctie voor aandeel met onbekende nationaliteit n.a.v. verdeling mensen met een bekende nationaliteit

Opvallend is dat voornamelijk mannen zich melden bij de hulporganisaties in de stad. In een onderzoek dat is gedaan onder dakloze EU-burgers die hulp ontvingen van de Regenboog was

²³ Zie hiervoor ook bijlage 'Kwantitatieve Analyse Kwetsbare EU-arbeidsmigranten GGD.

86,4% man²⁴. Dat is opvallend omdat van geregistreerde arbeidsmigranten in Amsterdam 47% vrouwen zijn en 53% mannen²⁵. Het beeld is dat vrouwen vaker langer kunnen verblijven bij bekenden of ervoor kiezen terug te keren naar hun land van herkomst wanneer ze in Nederland niet kunnen rondkomen. Culturele factoren lijken hierbij een rol te spelen. Voor veel mannen betekent terugkeren zonder geld of met onopgeloste problemen gezichtsverlies binnen hun familie en gemeenschap. Organisaties die arbeidsmigranten begeleiden bij terugkeer geven aan dat mannen vaak eerst hun problemen willen oplossen voordat zij terugkeren naar hun thuisland.

Uit recent doelgroeponderzoek²⁶ blijken er 1800 – 2400 dakloze EU-burgers in Amsterdam te zijn. Van alle dakloze EU-burgers in Amsterdam verblijft 25% tot 1 jaar in Nederland, 33% tot 3 jaar en 60% tot 5 jaar. De Regenboog helpt jaarlijks zo'n 3000 mensen. Polen (35%) en Roemenen (27%) vormen samen de meerderheid, en Hongaren volgen daarna met 7%. Ruim 60% van hen is verslaafd en 23% heeft GGZ-problematiek. 1 op 8 heeft zowel verslaving als GGZ-problematiek. Wanneer arbeidsmigranten hun werk verliezen, raken zij vaak ook direct hun huisvesting kwijt. Voor wie werk of een werkverleden heeft, geldt dat de helft dakloos is geworden door de koppeling van werk en wonen. Van hen had 70% een werkgever buiten Amsterdam. Deze cijfers zijn in lijn met het beeld van hulpverleners dat arbeidsmigranten wanneer zij eenmaal dakloos raken, naar Amsterdam of andere grote steden toetrekken op zoek naar nieuw werk en onderkomen, en/of naar voorzieningen zoals die van de Regenbooggroep.

Een aanzienlijk deel van de dakloze EU-burgers bij de Regenbooggroep verdwijnt na een aantal maanden weer uit beeld, zonder dat duidelijk is waar naartoe. Hulpverleners denken dat zij als zogenaamde 'EU mobile citizens' door de EU reizen op zoek naar werk. Een ruwe schatting is dat jaarlijks 4000 – 5000 dakloze EU-burgers voor korte of langere tijd in Amsterdam verblijven. Zonder een sociaal vangnet in Nederland belanden zij op straat, waar psychische klachten en verslavingsproblematiek vaak snel ontstaan of verergeren, zo constateren hulpinstanties. De zorgvraag onder EU-migranten is de afgelopen jaren complexer geworden, wat een extra uitdaging vormt voor hulpverlening.

Een belangrijk probleem is dat arbeidsmigranten vaak niet goed op de hoogte zijn van hun rechten en de zorgmogelijkheden die voor hen beschikbaar zijn. Organisaties zoals de Regenboog, HVO-Querido en het Leger des Heils spelen een cruciale rol in het informeren en begeleiden van deze groep. Tegelijkertijd benadrukken zij de noodzaak van meer preventief beleid om problemen in een vroeg stadium te signaleren en aan te pakken. Daarnaast is het zorgaanbod in Amsterdam versnipperd, wat de hulpverlening bemoeilijkt. Het is voor hulporganisaties soms lastig om de juiste verbanden te leggen tussen verschillende aanbieders. Bovendien zijn er veel kleine organisaties of initiatieven die niet altijd in beeld zijn bij grotere partijen als de Regenboog of HVO-Querido.

8.2 Actuele problematiek

De toenemende instroom van arbeidsmigranten in Amsterdam legt een groeiende druk op stedelijke voorzieningen. Hulporganisaties signaleren dat deze groep bij het verlies van werk vaak direct hun huisvesting kwijtraakt, waarna dakloosheid snel leidt tot verslavingsproblematiek en psychische klachten. Dit vergroot niet alleen hun persoonlijke kwetsbaarheid, maar zorgt ook voor een toenemende druk op maatschappelijke opvang en zorgvoorzieningen. Van de dakloze mensen die op straat slapen is volgens veldwerkers inmiddels 80-90 procent EU-migrant.

Repatriëring van arbeidsmigranten die in Nederland geen perspectief hebben, wordt regelmatig ingezet, maar is niet altijd succesvol. De AVIM (Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en

²⁵ Zie hiervoor bijlage 1, rapportage Onderzoek en Statistiek gemeente Amsterdam

²⁶ De Regenboog Groep en Gemeente Amsterdam: [*De dakloze EU-burger in beeld, wie heeft er recht op gelijke behandeling?* \(december 2024\)](#)

Mensenhandel) en hulporganisaties zien dat arbeidsmigranten die zijn teruggekeerd naar hun land van herkomst vaak binnen korte tijd opnieuw naar Nederland komen. Deze terugkerende groep bestaat meestal uit mensen die langdurig dakloos zijn, overlast veroorzaken en bekend zijn bij organisaties zoals De Regenboog of HVO-Querido. Een belangrijk knelpunt in het begeleiden van terugkeer is het tijdsintensieve proces dat hiervoor nodig is. Vertrouwen opbouwen en een concreet plan opstellen voor een succesvolle terugkeer naar het land van herkomst vraagt om intensieve begeleiding. Tegelijkertijd is de beschikbaarheid van zogenaamde doorpakbedden – tijdelijke opvangplekken die stabiliteit bieden gedurende dit proces – onvoldoende om de vraag aan te kunnen. Dit belemmert een effectieve aanpak en leidt ertoe dat veel mensen langer op straat blijven. De Regenboog, Veldwerk en het Leger des heils bieden hulp bij repatriëring. Dit kan door middel van het regelen van een ticket terug naar het thuisland of door begeleiding en het organiseren van een zachte landing in het land van herkomst. In totaal zijn in de periode van augustus 2023 tot juli 2024 441 EU-burgers gerepatriëerd door beide partijen tezamen. De meest geregistreerde landen van herkomst zijn Polen en Roemenië²⁷.

Arbeidsmigrant en onverzekerd

Arbeidsmigranten werken vaak op basis van een flexibel contract met hieraan gekoppeld een woonruimte. Wanneer zij hun werk verliezen, verliezen zij vaak ook hun inschrijfadres (BRP/GBA) en daarmee ook hun zorgverzekering. Zorgorganisaties als Kruispost zijn specifiek ingericht op het helpen van onverzekerde mensen, zo ook (ongedocumenteerde) arbeidsmigranten. Zorgverleners kunnen zorg aan deze doelgroep verhalen vanuit de landelijke regeling onverzekerden (het CAK). Toch is de ervaring uit het veld dat zorginstanties niet altijd open staan voor zorg aan deze doelgroep. De onverzekerdenzorg wordt daarnaast als gevolg van voorgenomen landelijke bezuinigen onzekerder. Deze ontwikkeling baart hulporganisaties grote zorgen, omdat ze vrezen dat de problematiek hierdoor nog verder zal toenemen.

8.3 Huidig beleid en initiatieven

In Amsterdam zet de gemeente samen met maatschappelijke organisaties in op initiatieven voor ondersteuning, opvang en zorg aan EU-arbeidsmigranten, met bijzondere aandacht voor de groep die dakloos is of dreigt af te glijden. Deze inspanningen richten zich op een breed scala aan behoeften, van acute hulpverlening tot preventieve en structurele oplossingen. Landelijk heeft het ondersteuningsteam Arbeidsmigranten van de VNG in samenwerking met Pharos een wegwijzer en een handreiking zorg & welzijn EU-arbeidsmigranten ontwikkeld. De handreiking is bedoeld om gemeenten meer achtergrondinformatie te bieden over zorg en welzijn voor arbeidsmigranten.²⁸ Hierin is ook aandacht voor het welzijn van kinderen van arbeidsmigranten. Deze doelgroep is in Amsterdam vooralsnog niet goed in beeld. Naar schatting gaat het om zeker 10.000 kinderen. Er zijn signalen dat deze kinderen op school vaak niet goed meekomen, er sommigen van hen onaangekondigd verdwijnen – vermoedelijk omdat hun ouders verhuizen in verband met nieuw (seizoens-)werk elders.

Ketenaanpak dakloze EU-burgers en andere initiatieven

Een belangrijk onderdeel is de ketenaanpak dakloze EU-burgers; een aanpak die sinds 2023 operationeel is en onderdeel is van de Versterkingsaanpak Dakloosheid. Met de ketenaanpak neemt Amsterdamse deel aan een landelijke pilot binnen het Nationaal Actieplan Dakloosheid (ministerie van VWS), samen met de andere G4 steden, Venlo en Eindhoven. Er wordt ingezet op een logische route voor zowel de kwetsbare als economische dakloze EU-burgers die binding hebben met Amsterdam. Enerzijds door opvangplekken met intensieve begeleiding voor kwetsbare EU-migranten die wel uitzicht hebben op perspectief. Ook wordt ingezet op de nachtopvang in de winteropvang, en meer laagdrempelige winterkouderegeling. Anderzijds door de spreiding en uitbreiding van inloopcapaciteit en maatschappelijk werk bij AMOC, outreachend

²⁷ Onderzoek GGD: EU-burgers in kwetsbare positie (indirect) in beeld bij de GGD Amsterdam.

²⁸ [Handreiking zorg en welzijn EU-arbeidsmigranten beschikbaar | VNG](#)

werk, preventie en dienstverlening gericht op terugkeer naar werk of land van herkomst te intensiveren. Op deze manier wil de gemeente ook de overlast die in de stad wordt ervaren door een deel van de werk- en dakloze EU-migranten op straat verminderen.

In deze aanpak heeft de GGD een regierol en werkt samen met partners zoals De Regenbooggroep, HVO-Querido, Leger des Heils en PerMens en dokter Valckenier. De hoofdonderdelen zijn:

- Outreachende teams van Veldwerk en Regenboog (Dobreo20) en het mobiele team van HVO-Querido, ook ervaringsdeskundigheid en cultureel sensitieve benadering
- Inloopvoorzieningen van AMOC in Zuid en in West, en maatschappelijk werk
- EU-veldtafel onder regie van de GGD; een overlegorgaan waar zorgaanbieders en hulporganisaties samenwerken om op casusniveau afstemming te vinden en de dienstverlening aan deze doelgroep te verbeteren.
- 24-uurs opvang met intensieve begeleiding (80 plekken voor EU-burgers en ongedocumenteerden)
- Begeleiding naar werk via werktoeleidingsbureau 'Back2Work' van De Regenbooggroep
- Begeleiding bij terugkeer naar land van herkomst. Ook intensieve 'zachte landing' trajecten, met uitgebreide voorbereiding ook mbt zorg in land van herkomst.

Hiernaast zijn er initiatieven voor een bredere doelgroep kwetsbare en/of dakloze mensen waar ook arbeidsmigranten gebruik van maken. Zoals de soepbus van het Leger des Heils die twee keer per week maaltijden uitdeelt; en informatie en ondersteuningsorganisaties zoals MDHG /Straatalliantie, Het Rode Kruis, het Wereldhuis en medische zorglocatie Kruispost.

Rechtenopbouw voor EU-burgers en toegang tot Wmo opvang

Lang is niet duidelijk geweest wat de rechten zijn voor EU-migranten die in Nederland verblijven en (nog) geen duurzame verblijfsstatus hebben. Bijvoorbeeld als het gaat om toegang tot de maatschappelijk opvang. Belangenorganisatie Straatalliantie/MDHG ondersteunt dakloze EU-burgers en heeft zich hard gemaakt voor beter in beeld krijgen van hun rechten. Sinds juni 2024 is een landelijke 'Checklist gelijke behandeling'²⁹ beschikbaar, ontwikkeld door ministeries van SZW, VWS en J&V, en de IND. Hiermee kunnen gemeenten zelf het recht op gelijke behandeling bij EU-burgers bepalen. Deze rechten hangen samen met werk(verleden). Amsterdam is actief betrokken geweest bij ontwikkelen en uittesten van de checklist. Hier geldt inmiddels een tijdelijke werkwijze waarbij deze checklist ingezet wordt om bij dakloze EU-burgers het recht op een beoordeling tot Wmo-voorzieningen te bepalen. Doelgroeponderzoek laat zien dat minstens de helft van de dakloze EU-burger in beeld van de Regenbooggroep dit recht op gelijke behandeling heeft. Stedelijk gaat het daarmee naar schatting om 1000 – 1250 EU-burgers. Een grove schatting van de rechthebbende groep die dermate kwetsbaar is dat zij aanspraak maken op maatschappelijke opvang binnen de Wmo is 100 – 400 dakloze EU-burgers.

8.4 Toezicht en handhaving

Een deel van de EU-arbeidsmigranten die dakloos raakt, veroorzaakt overlast in de stad.³⁰ Dit probleem neemt vaak toe naarmate de kwetsbaarheid van deze groep groeit, bijvoorbeeld door psychische problemen of verslavingsproblematiek. Om deze situaties te beheersen en overlast te beperken, wordt vanuit verschillende hoeken toezicht en handhaving ingezet. Veldwerkers op straat spelen een cruciale rol in het signaleren van problemen en het ondersteunen van arbeidsmigranten in kwetsbare posities. Door hun directe aanwezigheid hebben zij een belangrijke brugfunctie tussen deze groep en hulpverleningsinstanties, en kunnen zij escalatie voorkomen.

²⁹ [Checklist gelijke behandeling EU-burgers](#) | Publicatie | Arbeidsmigratie in goede banen

³⁰ Notitie Meer integraal en minder vrijblijvend versie 10 juli 2024

Veldwerkers op straat spelen een cruciale rol in het signaleren van problemen en het ondersteunen van arbeidsmigranten in kwetsbare posities

Daarnaast wordt gewerkt aan een veelplegersaanpak waarbij veldpartijen, handhaving en politie gezamenlijk casuïstiek bespreken van mensen die veel overlast veroorzaken op straat. Deze aanpak op stadsdeelniveau wordt ontwikkeld tot een stedelijk dekkende aanpak. Zwaardere casuïstiek wordt opgeschaald naar een regionale tafel, waar ook bijvoorbeeld AVIM onderdeel is. Deze aanpak richt zich op iedereen die structureel overlast veroorzaakt in de stad, zo ook een deel van de groeiende en steeds kwetsbaarder groep EU-migranten. De AVIM heeft een aanvullende rol in de handhaving. In situaties waarin arbeidsmigranten door aanhoudende overlast het recht op verblijf verliezen kan AVIM overgaan tot detentie en repatriëring op basis van zogenaamde "Code 41"-meldingen. Dit instrument wordt ingezet om ernstige overlast te bestrijden.



9. Informatie en dienstverlening

9.1 Algemeen beeld

Het onderzoek van Risbo toont aan dat EU-arbeidsmigranten in Nederland vaak over een (zeer) beperkte informatiepositie beschikken. Dit sluit aan bij de bevindingen uit gesprekken met verschillende organisaties in Amsterdam die in het kader van deze scan zijn gevoerd. De meeste beschikbare informatie komt van landelijke kanalen, zoals de website WorkinNL.nl, en via een sectie op de Amsterdam-website over wonen en werken in de stad. In hoeverre deze informatie de arbeidsmigranten daadwerkelijk bereikt is onduidelijk. Volgens het Risbo-onderzoek zoeken de meeste arbeidsmigranten hun informatie vooral via sociale media en hun eigen netwerk. Dit beeld wordt bevestigd door onderzoek van de Universiteit van Tilburg. Daaruit blijkt dat slechts 1% van de ondervraagden informatie had gezocht via de WorkinNL-website. Daarnaast vormt laaggeletterdheid binnen deze doelgroep een belangrijke barrière, omdat informatie via digitale kanalen vaak moeilijk te begrijpen is.

Naast algemene informatie over rechten en plichten rondom wonen en werken in Nederland zijn er ook specifieke instanties waar arbeidsmigranten terecht kunnen bij problemen, zoals uitbuiting of andere juridische kwesties. Voor veel arbeidsmigranten zijn organisaties, zoals het Juridisch Loket waar laagdrempelig juridisch kan worden gevraagd, de FNV, de Arbeidsinspectie en cao-loketten echter onbekend. Dit gebrek aan kennis over beschikbare hulpbronnen maakt deze groep extra kwetsbaar. Organisaties die zich inzetten voor arbeidsmigranten, zoals Stichting FairWork en Stichting !WOON, proberen via diverse kanalen in contact te komen met de doelgroep. Toch ervaren ook zij dat het bereiken van arbeidsmigranten een uitdaging blijft. In arbeidsmarktregio's waar al een WIN-punt aanwezig is, fungeert deze plek als een belangrijk schakelpunt tussen arbeidsmigranten en ondersteunende organisaties. Over de ontwikkeling van een WIN-punt voor arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam staat meer onder 9.3 Huidig beleid en initiatieven.

9.2 Actuele problematiek

Een belangrijk knelpunt voor arbeidsmigranten is dat zij de juiste informatie vaak niet weten te vinden. Veel arbeidsmigranten zijn onbekend met de beschikbare informatiekanalen, zoals landelijke websites, en weten daardoor niet waar ze informatie moeten zoeken. Daarnaast speelt het referentiekader van het thuisland een grote rol. Arbeidsmigranten gaan er vaak vanuit dat regels en voorzieningen in Nederland vergelijkbaar zijn met die in hun eigen land, waardoor ze minder geneigd zijn te onderzoeken of ze hier ergens recht op hebben. Deze combinatie van onwetendheid en aannames belemmert hen in het vinden van de informatie die nodig is om hun rechten en plichten goed te begrijpen. Andersom krijgen zij in hun contact met Nederlandse organisaties ook te maken met professionals die de culturele achtergronden en gebruiken van arbeidsmigranten niet kennen. Dit kan leiden tot verwarring en onbegrip.

Arbeidsmigranten gaan er vaak vanuit dat regels en voorzieningen in Nederland vergelijkbaar zijn met die in hun eigen land, waardoor ze minder geneigd zijn te onderzoeken of ze hier ergens recht op hebben.

Gebrekkige kennis van de regels in Nederland heeft ook gevolgen voor de registratie van arbeidsmigranten, zoals beschreven in hoofdstuk 5. Wanneer mensen niet weten wat het verschil is tussen een inschrijving in de BRP/RNI en de BRP/GBA, of welke rechten en plichten aan deze verschillende inschrijvingen verbonden zijn, leidt dit vaak tot onjuiste registraties. Onvoldoende informatie over deze processen is daarmee een belangrijke oorzaak van fouten in de registratie.

9.3 Huidig beleid en initiatieven

Er zijn verschillende initiatieven en organisaties actief die gericht zijn op het ondersteunen van arbeidsmigranten met informatie, hulp en juridische bijstand. De landelijke website WorkinNL biedt informatie over rechten en plichten van arbeidsmigranten, hoewel de bekendheid van deze website beperkt lijkt te zijn.

In de planning: ontwikkeling van een WIN-punt Work In The Netherlands

Een van de initiatieven die nu ontwikkeld wordt is een WIN (Work in NL) -punt voor arbeidsmarktregio Groot Amsterdam. Dit moet een centrale plek worden onder de vlag van het Regionaal Werkcentrum (RWC), waar arbeidsmigranten terecht kunnen voor ondersteuning en doorverwijzing naar relevante hulporganisaties. Hier kan informatie, service en dienstverlening plaatsvinden bijvoorbeeld over werk en rechten, maar ook over huisvesting, zorg en onderwijs voor kinderen. Organisaties die zich momenteel hebben gemeld bij de gemeente Amsterdam om mee te denken over de ontwikkeling van het WIN-punt zijn de Politie Amsterdam, Greenport Aalsmeer en de FNV. Dergelijke loketten worden in lijn met de Roemermaatregelen opgezet in alle arbeidsmarktregio's. De ambitie van het ministerie van SZW is dat er in 2026 een landelijk dekkend netwerk van WIN-punten is opgetuigd. De WIN-lokketen kunnen er verder voor zorgen dat onafhankelijke initiatieven voor arbeidsmigranten regionaal en nationaal samenkomen en zo kennis en expertise wordt gebundeld.

Andere initiatieven

Het Juridisch Loket biedt sinds mei 2024 rechtshulp aan arbeidsmigranten in hun moedertaal. Hiervoor zijn aparte loketten ingericht. Het Juridisch Loket werkt hiervoor samen met verschillende WIN-punten in Nederland en organisaties zoals Stichting FairWork. In het komende jaar wordt de dienstverlening voor deze doelgroep verder uitgebreid naar andere steden. Het Amsterdam Centre for Sexwork is een organisatie die zich specifiek richt op informatievoorziening en begeleiding voor sekswerkers. Hier kunnen zij terecht voor voorlichting over rechten en plichten, bemiddeling bij conflicten met exploitanten of instellingen, en gratis juridische ondersteuning, zoals een advocaat bij geschillen. Vanuit het Rijk wordt er ook gewerkt aan een Aanpak voor de versterking sociale en juridische positie van sekswerkers. De branche is binnen de aanpak een volwaardige gesprekspartner³¹.

Verschillende andere organisaties bieden specifieke informatie of ondersteuning. Stichting FairWork ondersteunt mensen die te maken hebben met arbeidsuitbuiting. In opdracht van de gemeente heeft Stichting Fairwork tijdens een pilot de informatiepositie van arbeidsmigranten in kaart gebracht en aanbevelingen gedaan voor beleid. Het Rode Kruis biedt via de webapp helpfulinformation.redcross.nl informatie over hulp per stad, ook specifiek voor Amsterdam, en heeft een WhatsApp-helpdesk voor vragen. De Regenboog heeft een app ontwikkeld met informatie voor mensen die dakloos zijn, genaamd Streetlife. Hoewel het grootste deel van de app Nederlandstalig is bevat deze ook een sectie die gericht is op *non-dutch citizens*. Daarnaast is de website [lamsterdam](https://www.lamsterdam.nl) voorzien van een sectie over wonen en werken in Amsterdam.

Formeel zijn er geen vrijwillige inburgeringsactiviteiten waar arbeidsmigranten gebruik van kunnen maken die worden aangeboden door de gemeente. Het regionaal Werkcentrum is een plek waar arbeidsmigranten wel een beroep kunnen doen op verschillende gratis activiteiten, zoals taal- en computerles of loopbaanbegeleiding. De informatie op de website is alleen beschikbaar in het Nederlands, dus een groot deel van de arbeidsmigranten kan deze informatie niet zelf lezen. Dit heeft tot gevolg dat het aanbod van het Regionaal Werkcentrum waarschijnlijk niet wordt gevonden door de doelgroep en/of niet aansluit op de doelgroep.

³¹ [Voortgang](#) Aanpak versterking sociale en juridische positie sekswerkers, 18 november 2024

10. Conclusies en aanknopingspunten voor een brede aanpak per leefdomein

De werkgroep Arbeidsmigranten heeft verder op basis van de bevindingen en vele gesprekken tijdens de uitvoering van de scan, vier uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspunten voor voorkomen van een kwetsbare positie bij arbeidsmigranten in Amsterdam zijn:

1. Een betere informatiepositie voor de arbeidsmigrant geeft kennis en controle.
2. Beter in beeld bij overheden leidt tot een juiste rechtenopbouw.
3. Samenwerking tussen verschillende domeinen, met en rond de doelgroep werkt preventief tegen werkloosheid en/of dakloosheid.
4. Kortere lijnen en samenwerkingen met (in)formele netwerken helpen problemen en kwetsbaarheid voorkomen en 'genezen' in eerder stadium.

Hieronder staan per leefdomein kort de belangrijkste conclusies uit de scan en aanknopingspunten voor te ontwikkelen beleid, die bij de ontwikkeling van een brede scan verder kunnen worden onderzocht en uitgewerkt. Ook zijn aanbevelingen, gedaan tijdens de gesprekken met het veld, meegenomen.

10.1 Registratie

De grootste uitdaging speelt op landelijk niveau: de onzichtbaarheid van de grote groep BRP/RNI-ingeschrevenen die ondanks verplichting van BRP/GBA inschrijving langer dan 4 maanden verblijft in Amsterdam en MRA. Op gemeentelijk niveau zijn de wachttijden nog te lang. Dit speelt de problematiek in de hand. En wanneer arbeidsmigranten geen vast adres hebben (maar alleen instabiel en zich daar niet mogen inschrijven) is BRP/RNI inschrijven de enige optie tot registratie en verkrijgen van een bsn.

Aanknopingspunten voor een aanpak:

- Het BRP/RNI-loket en de BRP/GBA-balie zijn plekken waar een groot deel van de arbeidsmigranten langskomt: iedereen die zich in komt schrijven, zodat zij met een BSN-nummer legaal kunnen werken in Nederland. Dit is dan ook een goede plek om basisinformatie die voor iedereen van belang is te verstrekken. Daarbij zijn wel enkele aandachtspunten:
 - De praktische uitwerking van deze informatievoorziening moet goed doordacht zijn. Het is niet wenselijk om de verantwoordelijkheid voor informatievoorziening neer te leggen bij medewerkers van deze loketten.
 - De informatie die wordt verstrekt zou door het hele land hetzelfde moeten zijn. Rechten en plichten zijn voor mensen in andere gemeenten voor het grootste deel hetzelfde, met uitzondering van enkele lokale voorzieningen. Het ligt dan ook voor de hand om informatievoorziening landelijk te organiseren en niet alleen binnen de gemeente.
 - Probeer altijd zowel de contactgegevens als het (tijdelijk) woonadres te registreren.
- Het beeld is dat veel arbeidsmigranten niet goed weten bij welk loket zij zich moeten melden en wat de verschillen zijn tussen beide. Medewerkers van BRP/RNI-loketten vragen naar verwachte verblijfsduur en verwijzen mensen door naar een BRP/GBA-balie als blijkt dat zij niet aan de voorwaarden voor inschrijving in de BRP/RNI voldoen. Omdat zij zich op dat moment op een fysiek andere locatie moeten inschrijven bestaat er ook een

kans dat zij in plaats van hiervan gewoon naar een ander BRP/RNI-loket gaan om zich daar alsnog in te schrijven. Een samenvoeging van het BRP/RNI en BRP/GBA-loket zou daar een oplossing voor kunnen zijn. Als medewerkers mensen in beide systemen kunnen inschrijven hoeven mensen niet meer weggestuurd te worden op het moment dat zij bij de balie staan en kan worden voorkomen dat zij mogelijk helemaal uit beeld raken.

- Stimuleer registratie door voorlichting over de voordelen hiervan richting EU-arbeidsmigranten.
- Een andere mogelijke oplossing om arbeidsmigranten meer bekend te maken met de regels ligt in het betrekken van werkgevers. Zij zouden een grotere rol kunnen spelen in het informeren over het belang van registratie en het faciliteren ervan. Daarbij is het van belang om regie bij de arbeidsmigrant zelf te houden, anders kan dit juist weer afhankelijkheid van de werkgever in de hand werken, bijvoorbeeld als migranten hun paspoort afstaan om registratie te regelen.

Aanbevelingen:

- Zorg voor snelle BRP/GBA-inschrijving, minimaal de wettelijke termijn.
- Zorg voor snelle BRP/RNI-inschrijving, minimaal de wettelijke termijn. En, voor verwijzing naar BRP/GBA wanneer relevant.
- Zorg voor briefadressen met goede afspraken voor wie dit dé tijdelijke overbrugging betekent naar een betere oplossing (bv dakloze mensen met uitzicht op werk). Zorg voor aansluiting/samenwerking met het te ontwikkelen WIN punt
- Onderzoek hoe het BRP/RNI-loket te gebruiken als signaleringspunt.
- Landelijke lobby: Voor betere handhaving op BRP/RNI en werkgever info/zorgplicht m.b.t. inschrijving van de arbeidsmigrant.

10.2 Werk en Inkomen

Langzaam worden landelijke maatregelen ontwikkeld om werkgevers meer verantwoordelijkheid te geven voor de positie van arbeidsmigranten. De belangrijkste is het wetsvoorstel toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten. In Amsterdam zijn relatief veel arbeidsmigranten werkzaam in de sectoren logistiek, horeca en maaltijdbezorging. Een van de Uitdagingen is de beweging naar zzp/schijnzelfstandigheid.

Bij het ontwikkelen van een aanpak op het gebied van werk voor arbeidsmigranten kan Amsterdam inspiratie putten uit initiatieven in andere gemeenten, zoals Rotterdam en Den Haag. Deze steden hebben al stappen gezet op het gebied van de versterkingen van de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten.

Enkele voorbeelden zijn:

- Als onderdeel van het actieplan van de gemeente Rotterdam is een Coalitie Goed Werkgeverschap opgericht³². Dit is een coalitie van verschillende bedrijven in de stad die samen een convenant hebben getekend waarin afspraken staan over onder ander inschrijving in de BRP, aanbieden van scholing, naleving van wet- en regelgeving en lidmaatschap van brancheorganisaties. De gemeente faciliteert deze werkgevers door het aanbieden van taaltrainingen, groepsinschrijving in de BRP, de organisatie van banenmarkten en het verwijzen van werkzoekende arbeidsmigranten naar deze werkgevers.
- Vertegenwoordigers van branches dringen erop aan om in de ontwikkeling van een aanpak vooral samen op te trekken met werkgevers in de stad. Bedrijven die het goed willen doen voor hun werknemers zijn bereid om mee te denken over oplossingen en kunnen ervaring uit de praktijk inbrengen. Hierbij kunnen arbeidsmigranten een beroep

³² [Rotterdam en werkgevers starten 'Coalitie Goed Werkgeverschap' | Nieuwsbericht | Arbeidsmigratie in goede banen](#)

doen op de sectorale ontwikkelpaden die ontwikkeld worden in samenwerking met het Regionaal Werkcentrum Groot Amsterdam.

- Er liggen kansen om middels goed opdrachtgeverschap - de inkoop en aanbestedingen van de gemeente - goed werkgeverschap te bevorderen en de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten te versterken.
- Het is mogelijk om afspraken te maken met werkgevers over de huisvesting van arbeidsmigranten bij de vestiging van nieuwe bedrijvigheid. De VNG heeft een effectrapportage nieuwe bedrijvigheid ontwikkeld waar gemeenten gebruik van kunnen maken³³.
- Andere maatregelen om de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten te versterken zijn begeleiding naar werk met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden in cruciale sectoren en het stimuleren van het leren van de Nederlandse taal.
- Maatregelen die de arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten verbeteren kunnen mogelijk ook werken voor andere doelgroepen, zoals asielzoekers, statushouders en Oekraïners. Bij de ontwikkeling van een aanpak is het dan ook belangrijk om voor dit domein breder te kijken dan alleen de groep arbeidsmigranten.

Aanbevelingen:

- Betrek werkgevers in de stad: o.a. verkennen van een Coalitie Goed Werkgeverschap, een convenant tussen bedrijven waarin afspraken staan over onder ander inschrijving in de BRP, aanbieden van scholing, naleving van wet- en regelgeving en lidmaatschap van brancheorganisaties. Gemeente faciliteert.
- Bevorder goed werkgeverschap door daarop te wijzen/ voorwaardelijk te stellen in de gemeentelijke inkoop en aanbestedingen.
- Zorg voor snelle werk-naar-werk begeleiding met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden in cruciale sectoren.
- Verken hoe de effectrapportage van VNG in Amsterdam effectief ingezet kan worden.
- Beter informatievoorzieningen over rechten en plichten aan EU-arbeidsmigranten verkleint de mogelijkheden van malafide werkgevers om misbruik te maken van deze doelgroep. Daarbij verhoogt kennis over rechten en alternatieve mogelijkheden de meldingsbereidheid over slechte werkgevers waardoor malafide werkgevers sneller in beeld komen.
- Zet in de landelijke lobby in op:
 - Vaart maken met invoeren van het uitgestelde Certificeringsstelsel (Wet W.t.t.a.)
 - Afspraken internationaal met uitzenders, Onderzoeken van mogelijkheden internationale samenwerking met Midden- en Oost-Europese (lokale) overheden, NGO's en uitzendbranches rond informatievoorziening voor aanvang migratie.
 - Doe mee in de landelijk discussie over de economie van de toekomst in Nederland, zet menselijk lijden en maatschappelijke kosten af tegen de opbrengsten.

10.3 Huisvesting

Wetten voor beter woonomstandigheden kunnen zorgen voor verbetering voor de doelgroep. Contracten loskoppelen van werkcontract. Wordt steeds beter op gehandhaafd. Echter, doelgroep kent rechten vaak niet, of wil niet moeilijk doen. Maakt aanspreken/rechtszaak aanspannen verhuurder/uitzender moeilijker. Oplossing van schaarste is daarmee niet opgelost. Op de woningmarkt is voor deze doelgroep niet zomaar extra capaciteit te regelen. Is geen urgentiegroep; wel aandachtsgroep. Huisvestingsoplossingen zouden op buiten Amsterdam gericht moeten zijn.

³³ [Handreiking effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid | VNG](#)

Aanknopingspunten voor een aanpak:

Er is nog geen duidelijk beeld van de huisvesting van arbeidsmigranten in Amsterdam. Arbeidsmigranten zijn tot nu toe geen aparte doelgroep geweest in het huisvestingsbeleid. In de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (AAV) staat een passage over de Wet Goed Verhuurderschap. Met deze wet die 1 juli 2023 is ingegaan, kunnen kwetsbare huurders beter worden beschermd. Hierbij worden ook arbeidsmigranten genoemd.

Toegang van passantenpensions voor rechthebbende EU-burgers. Staat op de planning voor 2025 (Zorg en Wonen-kwetsbare groepen). Naast de geplande uitbreiding zijn 12 extra plekken gecreëerd gedurende 2024.

10.4 Zorg en Welzijn

De ketenaanpak voor dakloze EU-migranten boekt resultaat, maar de groep dakloze EU-migranten in de stad blijft toenemen. Deze groep wordt steeds kwetsbaarder en toewerken naar perspectief gaat moeizaam en is tijdrovend. Ook het niet verzekerd zijn onder de doelgroep is een uitdaging

Aanknopingspunten voor een aanpak:

Organisaties die hulp aan EU-arbeidsmigranten bieden en die voor deze scan geïnterviewd zijn zien de grootste kansen in betere samenwerking en inzet op preventie.

- Focus op preventie en informatievoorziening - Arbeidsmigranten raken vaak in de problemen door een gebrek aan kennis over hun rechten, plichten en beschikbare ondersteuning. Het proactief informeren van deze groep, bijvoorbeeld bij aankomst of via werkgevers en uitzendbureaus, kan veel problematiek voorkomen. Voorlichting over huisvesting, werkvoorwaarden en zorgmogelijkheden is daarbij erg belangrijk.
- Snelle ondersteuning bij verlies van werk en huisvesting. Zoals eerder benoemd is de tijd tussen verlies van werk en problematiek zoals verslavingen en psychische problemen voor de doelgroep EU-arbeidsmigranten vaak kort. Door tijdig hulp te bieden als mensen hun woning kwijt zijn geraakt kan ergere problematiek voorkomen worden. Denk hierbij aan het opzetten van laagdrempelige opvangplekken en begeleidingsprogramma's die deze mensen snel kunnen stabiliseren en doorgeleiden naar werk en huisvesting of helpen bij terugkeer naar het land van herkomst.
- Betere samenwerking tussen organisaties bij intrekking van het verblijfsrecht - Wanneer het verblijfsrecht van arbeidsmigranten wordt ingetrokken, ontstaan vaak schrijnende situaties, vooral wanneer mensen dakloos raken of in detentie terechtkomen. Een verbeterde samenwerking tussen hulporganisaties, de gemeente en handhavingsinstanties kan ervoor zorgen dat deze mensen eerder ondersteuning krijgen. Door in een vroeg stadium begeleiding te bieden, kunnen alternatieven voor detentie worden onderzocht en kan een humane oplossing worden gevonden.

Aanbevelingen:

- Werken aan laagdrempeligheid: arbeidsmigrant durft vaak niet of kent de weg niet en trekt (veel) te laat aan de bel.
- Overzicht van routes voor een dakloze EU-burger naar perspectief; op basis van o.a. rechten en kwetsbaarheid. Samenwerkende partijen en veld in de breedte goed geïnformeerd krijgen.
- Eerder ondersteuning bij verlies van werk en huisvesting en voorkomen van problematiek zoals verslavingen en GGZ.

10.5 Informatie en Dienstverlening

Zonder twijfel is de informatiepositie van arbeidsmigrant slecht, dit blijkt uit zowel documentatie, en uit gesprekken met netwerken en professionals. Toegang tot laagdrempelige kennis,

informatie, en doorverwijzing ontbreekt, en komt neer op (in)formele partijen die zelf ook niet altijd goed op de hoogte zijn. Het WIN-punt in ontwikkeling kan een essentiële rol spelen bij verbetering. Belangrijk onderdeel bij voorkomen van de kwetsbare positie.

Aanknopingspunten voor een aanpak:

- Organisaties die met de doelgroep werken benadrukken het belang van samenwerking met bestaande netwerkorganisaties om de doelgroep beter te bereiken. In Amsterdam is er bijvoorbeeld de Stichting Bulgaars Onderwijs en Cultuur.
- Leren van de Oekraïne hub. Vanuit de hub komen al signalen over o.a. malafide uitzenders binnen omdat Oekraïners zich tot hen melden bij vragen over bv. contracten.
- Breng in kaart op welke momenten arbeidsmigranten in contact komen met lokale overheidsdiensten (bijv. BRP/RNI-loket) en lokale organisaties om deze te benutten voor informatievoorziening.
- Biedt basisinformatie en specifieke gemeentelijke informatie zowel online als offline aan. Zet in op informatievoorziening op (werk)plekken waar arbeidsmigranten veel komen.
- Werk samen met (migranten)organisaties die in contact staan met de doelgroep. Zorg voor een duurzame relatie met deze organisaties door structurele samenwerking, ook bij beleidsvorming, en financiering. De gemeente kan de doelgroep zonder deze organisaties niet voldoende bereiken.
- Maak een sociale kaart met verwijzingen naar organisaties en instanties die iets kunnen betekenen voor arbeidsmigranten.
- Zorg voor laagdrempelige ondersteuning in de eigen taal om de meest kwetsbare groep, die risico loopt op arbeidsuitbuiting, te bereiken en te helpen. Maatwerk is noodzakelijk in complexe casussen. Organisaties als FairWork kunnen hier een rol in spelen.
- Zorg voor hulp bij administratieve verplichtingen, zoals het invullen van belastingformulieren, het aanvragen van een zorgverzekering en het aanvragen van een Digi-D.
- Aanbevelingen van de pilot Fairwork over signaleren en aanpak.
- Leren van en samenwerken met het IN Amsterdam informatiecentrum voor kennismigranten, aan de Zuidas.

Aanbevelingen:

- Focus op preventie en informatievoorziening - Arbeidsmigranten raken vaak in de problemen door een gebrek aan kennis over hun rechten, plichten en beschikbare ondersteuning.
- Leer van bestaande succesvolle dienstverlening en loketten die voor andere internationale doelgroepen, en van andere steden/regio's
- Uitgebreid inzetten op betrekken van (in)formele netwerken in de stad en de regio m.b.t. informatievoorziening. Ook koppeling maken met het te ontwikkelen WIN-punt.

11. Betrokken organisaties

- **Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel**
- **Gemeente Amsterdam**
 - Handhaving en Toezicht
 - Buurtteams
 - Werk Participatie en Inkomen
 - Economische Zaken en Cultuur
 - Zorg
 - Directie Openbare Orde en Veiligheid
 - Stadsdeelorganisaties
 - Werk Participatie Inkomen
 - Gemeentelijke Gezondheidsdienst
- **Juridisch Loket** | Gratis juridisch advies voor iedereen met een laag inkomen
- **Kamer Van Koophandel** | Registreert, informeert en adviseert ondernemers
- **Nederlandse Arbeidsinspectie** | Toezichthouder op het terrein van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- **Stichting Fairwork** | Bestrijdt en voorkomt moderne slavernij in Nederland
- **Dura Vermeer** | Onafhankelijke bouwonderneming actief in Nederland
- **Federatie Nederlandse Vakbeweging** | Vakbond komt op voor belangen op het gebied van werk en inkomen
- **Amsterdamse Federatie Woningcorporaties** | Belangenvereniging voor woningcorporaties
- **De Regenbooggroep** | Helpt mensen die vastlopen en eenzaamheid ervaren door schulden, verslaving, psychische problemen of dakloosheid
- **Rode Kruis** | Komt op voor kwetsbare mensen in binnen- en buitenland
- **Leger des Heils** | Overal waar mensen als gevolg van extreme omstandigheden in de knel komen, biedt het Leger des Heils de helpende hand.
- **Otto Workforce** | Internationale arbeidsbemiddeling
- **Kruispost** | Medische post die basiszorg biedt voor Amsterdammers zonder verzekering
- **!WOON** | Hulp voor huurders en eigenaar-bewoners in en rond Amsterdam
- **Koninklijke Horeca Nederland** | Branchevereniging voor de Horeca
- **Amsterdam Centre for Sexwork** | Informatie, hulp en advies voor sekswerkers
- Gemeente Utrecht
- **Stichting Bulgaars Onderwijs en Cultuur** | Gratis hulp en advies over het leven in Nederland, integratie en participatie
- **Casa Migrante** | Maatschappelijke organisatie voor bevorderen van de integratie van Spaanstalige immigranten
- **Centrum tegen Mensenhandel** | Biedt onderdak en begeleiding aan mensen die uit een uitbuitingssituatie komen
- **Belangenvereniging Druggebruikers MDHG** | Vereniging die zich hard maakt voor personen die drugs gebruiken
- **Algemene Bond Uitzendondernemingen** | Nederlandse branchevereniging van uitzendondernemingen en payrollbedrijven
- **HVO Querido** | Voor mensen die dakloos zijn geraakt, kampen met psychische problemen of verslaafd zijn
- **Basisschool de Veerkracht** | Primair Onderwijs, Nieuw-West

12. Bijlagen: kwantitatieve onderzoeks-rapportages Onderzoek en Statistiek

1. Onderzoek en Statistiek, Gemeente Amsterdam: Laagbetaalde arbeidsmigranten in de Metropoolregio Amsterdam (januari 2025)
2. GGD Onderzoek Zorg en Veiligheid, afdeling Gezond Leven, Gemeente Amsterdam: Scan EU-burgers. EU-burgers in kwetsbare positie (indirect) in beeld bij GGD Amsterdam (januari 2025)

13. Literatuurlijst

Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (2020). *Geen tweederangsburgers*. [Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Adviesraad Migratie (2024). *Afgewogen arbeidsmigratie – Gericht arbeidsmigratiebeleid voor brede welvaart*. [Advies 'Afgewogen arbeidsmigratie. Gericht arbeidsmigratiebeleid voor brede welvaart' | Publicatie | Adviesraad Migratie](#)

Adviesraad Migratie (2024). *Geen derderangsburgers: de risico's voor gedetacheerde arbeidsmigranten en de Nederlandse samenleving*. [Adviesrapport: 'Geen derderangsburgers. De risico's voor gedetacheerde arbeidsmigranten en de Nederlandse samenleving' | Publicatie | Adviesraad Migratie](#)

Adviesraad Migratie – blog aug-23 Uitgelicht: Waarom de schattingen van het aantal arbeidsmigranten sterk variëren. [Uitgelicht: Waarom de schattingen van het aantal arbeidsmigranten sterk variëren | Blogs | Adviesraad Migratie](#)

Albers A. (FairWork, 2019) *Schoonmakers in precaire werkomstandigheden in Amsterdamse hotelindustrie*. [Hotelschoonmakers-zijn-het-kind-van-de-rekening.pdf](#)

Bicknese L., Ahamiane S. & Spijker van F. (2018). Monitor EU-arbeidsmigranten 2018. [Monitor EU-migranten 2018 | Website Onderzoek en Statistiek](#)

Celant M. DECISIO (2024). *Monitor Internationals 2010 – 2022 Regiorapportage Metropoolregio Amsterdam*. [Monitor Internationals 2010-2020 MRA - openresearch.amsterdam](#)

De Regenboog Groep en Gemeente Amsterdam: [De dakloze EU-burger in beeld, wie heeft er recht op gelijke behandeling? \(december 2024\)](#)

Gemeente Amsterdam (2023). *Uitvoeringsprogramma Economisch Arbeidsmarktbeleid 2023-2026*.

Gemeente Amsterdam (2024). *Notitie 'Meer integraal en minder vrijblijvend handelen bij overlast en onveiligheid in de stadsdelen' - Signalen over- en onderzoek naar overlast in de stadsdelen en inzichten uit de Voorjaarsdriehoek 2024 over onbegrepen en onveilig gedrag.'*

Gemeente Rotterdam (2021). *Actieprogramma EU-arbeidsmigranten 2021-2025*. [Rotterdam werkt aan waardig bestaan voor arbeidsmigranten | VNG](#)

GGD Amsterdam Amstelland (2024). *Zorg en overlast in de openbare ruimte en achter de voordeur in Amsterdam op wijkniveau 2019-2022: Een inventarisatie op basis van beschikbare data*.

Hijum van Y.J., Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2024): *Cijfers over arbeidsmigranten werkzaam als zelfstandige*. [Kamerbrief Cijfers over arbeidsmigranten werkzaam als zelfstandige | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Interdepartementale Project Arbeidsmigranten (2023). *Drie jaar na Roemer. Jaarrapportage arbeidsmigratie 2023*. *Interdepartementaal Project Arbeidsmigratie*. [Drie jaar na Roemer: Jaarrapportage arbeidsmigranten 2023 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Jansen Lorkeers, L., 't Hooft, S., Lenkens, M., Wits, E. & Nagelhout, G. (2022). *Midden- en Oost-Europese werknemers in kwetsbare posities: Handvatten voor preventie en terugdringen van dakloosheid en verslaving*. Onderzoeksinstituut IVO. <https://ivo.nl/publicaties/midden-en-oost-europese-werknemers-in-kwetsbare-posities-handvatten-voor-preventie-en-terugdringen-van-dakloosheid-en-verslaving/>

Kuiper M. & Tunalı T. (NRC 2024). *'Kwetsbaar voor misbruik, werkt uitbuiting in de hand' – rapport over registratiesysteem van arbeidsmigranten is kritisch*. ['Kwetsbaar voor misbruik, werkt uitbuiting in de hand' – rapport over registratiesysteem van arbeidsmigranten is kritisch - NRC](#)

Kurvers, Roelofsen & van Polanen, VNG (2024). *Op weg naar een effectrapportage: huisvesting arbeidsmigranten bij nieuwe bedrijvigheid*. [handreiking-effectrapportage-bij-nieuwe-bedrijvigheid.pdf](#)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2024) *Jaarrapportage arbeidsmigranten 2024*. [Jaarrapportage arbeidsmigranten 2024 | Rapport | Arbeidsmigratie in goede banen](#)

Nederlandse arbeidsinspectie (2022). *Themarapportage maaltijd- en flitsbezorging*. [Themarapportage maaltijd- en flitsbezorging | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Nederlandse Arbeidsinspectie (2024). *Bijna 200 overtredingen flitsbezorgers 1,5 maand*. [Bijna 200 overtredingen flitsbezorgers in 1,5 maand | Nieuwsbericht | Nederlandse Arbeidsinspectie](#)

Nederlandse Arbeidsinspectie (2023). *Jaarverslag*. [Jaarverslag 2023 | Jaarverslag | Nederlandse Arbeidsinspectie](#)

Nederlandse Arbeidsinspectie (2023). *Programmarapportage uitzendbureaus 2020-2022*. [Programmarapportage Uitzendbureaus 2020-2022 | Rapport | Nederlandse Arbeidsinspectie](#)

Onderzoek en Statistiek, gemeente Amsterdam (2023). *Migratiemonitor: inwoners van de Metropoolregio in vier groepen*. [Migratiemonitor: inwoners van de Metropoolregio in vier groepen | Website Onderzoek en Statistiek](#)

Seidler, Y., Van Leeuwen, R., De Boom, J., Wieczorek, B., Serafin, O., Van der Schans, K., Van wensveen, P. & Weltevrede, A.M (2024). *Zicht op arbeidsmigranten. Een belevingsonderzoek naar de positie van EU-arbeidsmigranten derdelanders en ontheemde Oekraïners in Nederland. Tweederangsburgers? Risbo presenteert resultaten eerste belevingsonderzoek arbeidsmigranten*. [Erasmus University Rotterdam](#)

SEO Economisch onderzoek [Arbeidsmigratie in 2030](#). *Mogelijke ontwikkelingen in vier scenario's*. (2022)

Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 (2024). *Gematigde groei*. [Europees Nederland | Staatscommissie demografische ontwikkelingen 2050](#)

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2023). *Bescherming kwetsbare arbeidsmigranten. Een barrièremiddel*. [Bescherming kwetsbare arbeidsmigranten – een barrièremodel | VNG](#)